

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av konkursstadgan och 7 § lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en revidering av konkursstadgans i sak föråldrade bestämmelser om begränsning av konkursgäldenärens rörelsefrihet. Gäldenärens frihet att förflytta sig inom landet skall inte längre begränsas. Däremot skall domstolen ha möjlighet att förbjuda gäldenären att lämna landet, om utresan skulle äventyra boutredningen. Enligt propositionen skall den domstol som behandlar konkursansökan redan innan den beslutar om gäldenären skall försättas i konkurs ha möjlighet att förbjuda honom att lämna landet, belägga honom tillhörig egendom och bokföringsmaterial med kvarstad eller bestämma att någon annan säkringsåtgärd skall vidtas beträffande egendomen eller bokföringsmaterialet. I konkursstadgan skall också regleras på vilket sätt bestämmelserna om hur gäldenären skall fullgöra sina skyldigheter tillämpas när gäldenären är en sammanslutning eller stiftelse.

Nya bestämmelser föreslås också om förordnande av boförvaltare samt om boförvaltarens jäv och behörighet och hur en boförvaltare kan skiljas från sitt uppdrag.

I propositionen föreslås att en interimistisk

boförvaltare skall bli skyldig att ge en utredning om gäldenären och dennes verksamhet före konkursen. Utredningen skall lämnas till domstolen, åklagaren och konkursombudsmannen samt till en förundersökningsmyndighet och borgenär som begär det.

I propositionen föreslås också att lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon skall ändras så, att konkursombudsmannen på samma grunder som borgenärerna och gäldenären får yrka att boförvaltaren skall skiljas från sitt uppdrag.

Förslaget att boförvaltaren skall bli skyldig att ge en utredning om gäldenärens verksamhet före konkursen har anknytning till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om näringsförbud och vissa andra lagar (RP 198/1996 rd). Propositionen har också samband med statsrådets principbeslut av den 1 februari 1996 om ett handlingsprogram för regeringen i avsikt att bekämpa den ekonomiska brottsligheten och ekonomiska gråsektorn.

Lagarna är avsedda att träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLL

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge, rådande missförhållanden och reformförslag	3
1.1. Begränsning av konkursgäldenärens rörelsefrihet samt säkringsåtgärder	3
1.2. Tillämpningsområdet för bestämmelser som berör gäldenären	4
1.3. Förslag som gäller boförvaltarens behörighet, jäv och skiljande av en boförvaltare från hans uppdrag	4
1.4. Utredning om gäldenären och hans verksamhet före konkursen	6
2. Propositionens verkningar	7
3. Beredningen av propositionen	7
4. Andra omständigheter som inverkar på propositionens innehåll	8
DETALJMOTIVERING	9
1. Lagförslagen	9
1.1. Konkursstadgan	9
1.2. Lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon	18
2. Ikraftträdande	18
3. Lagstiftningsordning	18
LAGTEXTER	19
1. Lag om ändring av konkursstadgan	19
2. Lag om ändring av 7 § lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon ...	22
BILAGA	23
Parallelltexter	23
1. Lag om ändring av konkursstadgan	23
2. Lag om ändring av 7 § lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon ...	31

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge, rådande missförhållanden och reformförslag

1.1. Begränsning av konkursgäldenärens rörelsefrihet samt säkringsåtgärder

De bestämmelser i konkursstadgan (31/1868) som begränsar konkursgäldenärens rörelsefrihet har huvudsakligen samma lydelse som 1868, när konkursstadgan stiftades. Enligt 37 och 38 § konkursstadgan skall gäldenären, efter att han har försatts i konkurs "ej begifva sig från sitt hemvist vid annat tillfälle än då han besöker offentlig gudstjänst eller skall, efter kallelse, inställa sig vid Rätten till förhör, eller annorstädes till upplysnings afgivande rörande konkursmassan". Enligt 39 § lindras dessa begränsningar när gäldenären har bestyrkt riktigheten av boförteckningen; därefter skall gäldenären uppge sin vistelseort och se till att han har möjlighet att infinna sig inom åtta dagar. Om gäldenären vistas utanför sin egen tingsrätts domkrets, skall han utse ett lokalt ombud som kallelsen vid behov kan sändas till. En gäldenär som försummar att iaktta begränsningarna i rörelsefriheten kan med stöd av 41 § konkursstadgan hämtas och hållas i häkte tills konkursdomen har meddelats.

Konkursstadgans bestämmelser om gäldenärens begränsade rörelsefrihet avser en helt annan samhällelig situation än den som vi lever i. Särskilt utvecklingen av trafik- och datakommunikationerna har medfört att dessa bestämmelser i stor utsträckning har mist sin betydelse och i sak är föråldrade. Bestämmelserna i 37—41 § konkursstadgan torde ingen ens åberopa längre och konkursgäldenärerna själva upplever inte heller nödvändigtvis att bestämmelserna är bindande för dem.

Regeringsformens II kap., kapitlet om grundläggande fri- och rättigheter, har ändrats genom en lag som trädde i kraft den 1 augusti 1995 (969/1995). Enligt 7 § regeringsformen har var och en frihet att förflyta sig inom landet och välja sin boningsort. Samma rätt har en utlänning som lagligen vistas i Finland. Dessutom har var och en rätt att lämna landet. Denna rättighet kan genom lag begränsas endast för att säkerställa rättegång eller verkställighet av straff eller

under den tid då någon fullgör sin värnplikt. Grunderna är i den bemärkelsen uttömmande att det inte är möjligt att genom vanlig lag införa bestämmelser som på andra grunder begränsar rätten att lämna landet.

På motsvarande sätt tryggas också rörelsefriheten i den internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976) som är bindande också för Finland. Enligt artikel 12 har var och en som lagligen uppehåller sig inom en stats område rätt att fritt röra sig och fritt välja bosättningsort. Var och en har också frihet att lämna vilket som helst land, däribland sitt eget. Enligt artikeln kan dessa rättigheter inte underkastas andra inskränkningar än sådana som stadgas i lag och är nödvändiga för att skydda statens säkerhet, den allmänna ordningen, hälsovården, sedligheten eller andra personers fri- och rättigheter samt är förenliga med övriga i denna konvention inskrivna rättigheter. Konventionen trädde i kraft i Finland den 23 mars 1976.

I det fjärde tilläggsprotokollet till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/1990), nedan Europarådskonventionen om mänskliga rättigheter, ingår också en artikel som gäller rörelsefriheten. Enligt tilläggsprotokollets artikel 2 har var och en rätt att fritt röra sig. Utöandet av rättigheten får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som är angivna i lag och i ett demokratiskt samhälle nödvändiga med hänsyn till den nationella och den allmänna säkerheten, för upprätthållande av den allmänna ordningen och förhindrande av brott samt för skyddandet av hälsan och sedligheten eller av annans fri- och rättigheter. Med avseende på Finland trädde Europarådskonventionen om mänskliga rättigheter och det därtill fogade fjärde tilläggsprotokollet i kraft den 10 maj 1990.

Enligt förslaget skall de gällande bestämmelserna om begränsning av gäldenärens rörelsefrihet i sin helhet revideras redan före totalreformen av konkurslagstiftningen. Huvudregeln skall vara att konkurs inte medför någon begränsning av gäldenärens rörelsefrihet. Med hänsyn till boutredningen är det i allmänhet tillräckligt att boförvaltare har sådana uppgifter om konkursgäld-

nären att han kan komma i kontakt med honom och att gäldenären vid behov är anträffbar för boförvaltaren.

Vid behov måste det dock vara möjligt att hindra gäldenären att lämna landet. Ett sådant behov uppstår främst när gäldenären genom att lämna landet har för avsikt att försvåra utredningen av boets egendom och skyldigheter. I anslutning härtill kan det förkomma att gäldenären har flyttat eller försöker flytta sin egendom utomlands, utom räckhåll för borgenärerna. Därför föreslås att domstolen i dessa fall skall ha möjlighet att förbjuda gäldenären att lämna landet.

Eftersom de begränsningar och förbud som föreslås i fråga om gäldenärens rörelsefrihet är avsedda att säkerställa att konkursrättegången kan genomföras, skall dessa upphöra senast när gäldenären har bestyrkt riktigheten av boförteckningen.

I lagförslaget föreslås också att konkursdomstolen när en konkursansökan är anhängig skall ha möjlighet att belägga gäldenärens egendom med kvarstad eller besluta om andra säkringsåtgärder beträffande denna. Likaså skall domstolen när en konkursansökan är anhängig ha möjlighet att belägga gäldenärens bokföringsmaterial med kvarstad, om det finns risk för att detta förstörs innan den interimistiska boförvaltaren får materialet i sin besittning.

1.2. Tillämpningsområdet för bestämmelser som berör gäldenären

Konkursstadgans bestämmelser om begränsning av gäldenärens handlingsfrihet stiftades under en tid då gäldenärerna främst var fysiska personer. Bestämmelser om hur dessa skall tillämpas när gäldenären är en juridisk person har inte heller senare tagits in i lagen, även om majoriteten av konkursgäldenärerna numera är sammanslutningar. Frågan är så viktig att i propositionen föreslås att uttryckliga bestämmelser om saken i detta sammanhang skall fogas till lagen.

Om gäldenären är en sammanslutning eller stiftelse, skall bestämmelserna om gäldenärens skyldigheter tillämpas på dem som är personligen ansvariga för sammanslutningens förpliktelser, personer i ledande eller därmed jämförbar ställning i sammanslutningen samt dessutom på dem som har innehaft en sådan ställning under det år som föregick konkursansökan. Denna grupp personer kan enligt förslaget genom ett dom-

stolsbeslut vidgas till att också omfatta sammanslutningens tidigare ledning och dem som de facto har lett verksamheten.

Om gäldenären är en fysisk person, skall domstolen ha möjlighet att besluta att bestämmelserna om gäldenärens skyldigheter skall tillämpas också på dem som de facto har lett gäldenärens affärsverksamhet eller förvaltat hans egendom. Samtidigt föreslås att den bestämmelse i konkursstadgan skall upphävas som föreskriver att gäldenärens make och barn enbart till följd av sitt nära förhållande till gäldenären kan bli skyldiga att bestyrka riktigheten av boförteckningen.

1.3. Förslag som gäller boförvaltarens behörighet, jäv och skiljande av en boförvaltare från hans uppdrag

Enligt gällande lag sker förvaltningen av konkursboet i två steg. När domstolen beslutar försätta en gäldenär i konkurs, förordnas först en interimistisk boförvaltare, vars uppdrag varar till borgenärsförhöret, dvs. i allmänhet en månad eller något längre. Vid borgenärsförhöret förordnar domstolen därefter en god man, som är ordinarie boförvaltare. Gode mannens mandat varar tills konkursen avslutas, dvs. ibland t.o.m. flera år. Det är vanligt att den interimistiska boförvaltaren också förordnas till god man. Före den lagändring som trädde i kraft den 1 december 1993 förvaltades konkursbona i tre steg, eftersom domstolen på bevakningsdagen utsåg en syssloman, som efterträdde gode mannen. Enligt gällande 62 § (1027/1993) konkursstadgan är gode mannen numera efter den fataliedag som har utsatts för bevakningar utan särskilt förordnande syssloman i konkursboet.

Enligt 51 § konkursstadgan är principen den att borgenärerna har beslutanderätten beträffande valet av god man. Beslutanderätten utövas vid borgenärsförhöret, som åtminstone de största borgenärerna har kallats till. Om domstolen anser att den gode man som har utsetts av borgenärerna är oförmögen eller eljest olämplig för uppdraget eller att borgenärernas fördel eller annat vägande skäl kräver det, kan domstolen enligt 52 § i stället för den utsedda gode mannen förordna en annan person att vara god man. Av 52 § framgår följaktligen indirekt behörighetsvillkoren för en god man, dvs. för en boförvaltare. Ordalydelsen i 51 § ger vid handen

att till gode man i första hand skall utses en borgenär.

I samband med att lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon (109/1995) stiftades, ändrades också 50 § konkursstadgan så, att paragrafen nu reglerar behörighetsvillkoren och jävsgrunderna för en interimistisk boförvaltare samt hur denne kan skiljas från sitt uppdrag. Ändringen syftade särskilt till att förhindra att en person som står gäldenären nära utses till interimistisk boförvaltare. Ett sådant band mellan boförvaltaren och gäldenären ansågs vara ett avsevärt missförhållande, som också kunde gynna ekonomisk brottslighet.

I anslutning till ovan nämnda reform reglerades inte frågan huruvida ett nära förhållande till borgenären kunde utgöra hinder för att förordna en viss person till boförvaltare. Avsikten var att bestämmelserna om val av en ordinarie boförvaltare skulle revideras först i samband med en totalrevision av konkurslagstiftningen. Särskilt de erfarenheter som konkursombudsmannen har gjort i sin verksamhet har dock visat att förtroendet för boförvaltningssystemet inte kan ökas utan en sådan snar revidering av reglerna om boförvaltares behörighet och jäv som måste genomföras redan innan konkurslagstiftningen totalrevideras.

Boförvaltarens befattningsbeskrivning och ställning i konkursen har förändrats så, att de gällande bestämmelserna om utseende av boförvaltare inte längre kan anses tidsenliga. I en konkurs utövas den högsta beslutanderätten av borgenärerna, som delar på de medel som realiseringen av egendomen ger. Boförvaltaren har dock fått en mera självständig ställning och ett större ansvar för skötseln av boet, varför allt högre krav måste ställas på hans yrkesskicklighet och pålitlighet. Boförvaltaren har också numera uppgifter som tidigare sköttes av domstolen. Efter lagändringen 1993 tar följaktligen boförvaltaren emot konkursbevakningar av borgenärerna, granskar dessa och gör upp en förteckning över de bevakade fordringarna. Domstolen använder sedan ofta denna förteckning som grund för konkursdomen. Boförvaltaren skall också reda ut om de fordringar som bevakats är grundade eller grundlösa och vid behov bestrida fordringar. Boförvaltaren kan följaktligen för boets räkning bli tvungen att föra talan mot en enskild borgenär. Boförvaltaren skall också ta reda på om gäldenären före konkursen har

gynnat enskilda borgenärer samt om det finns skäl att väcka återvinningstalan mot någon borgenär. Återvinningsärendenas betydelse har ökat genom den lagstiftning som trädde i kraft vid ingången av 1992 och återvinningsyrkandena kan stiga till avsevärda markbelopp.

Boförvaltaren har anförtrots nya uppgifter som delvis även betjänar offentlig fördel och berör lönegarantiärenden och systemet med näringsförbud. I denna proposition föreslås att boförvaltarens uppgifter ytterligare skall breddas genom att han blir skyldig att göra en utredning om gäldenärens verksamhet före konkursen. Med tanke på boförvaltarens uppgifter enligt gällande lag och enligt lagförslaget är det inte lämpligt att han har sådana bindningar till gäldenären eller någon borgenär som äventyrar boförvaltarens opartiskhet eller oavhängighet. Detta har också beaktats i färskare rättspraxis, där man har ansett att en person som står i ett nära förhållande till en borgenär är olämplig som boförvaltare (Vasa hovrätt 4.9.1996, S 96/263). I rättspraxis har man också annars under den senaste tiden betonat boförvaltarens oavhängighet också i förhållande till borgenärerna.

Enligt 8 § 3 mom. lagen om företagssanering (47/1993), som trädde i kraft 1993, är huvudregeln den att den utredare som förordnas för saneringsförfarandet inte får stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra hans oberoende i förhållande till gäldenären eller hans opartiskhet gentemot borgenärerna. Enligt lagens 83 § 4 mom. kan dock en jävig person utses till utredare, om en kvalificerad majoritet bland borgenärerna samtycker därtill. Kravet är att minst två tredjedelar av de kända borgenärerna i varje borgenärsgroup skall understöda valet av honom. Denna undantagsregel har i praktiken veterligen inte tillämpats. I Helsingfors tingsrätt har man t.ex. aldrig ens med stöd av kvalificerad majoritet bland borgenärerna förordnat en jävig person till utredare; ett sådant förslag har inte framförts i ett enda företagsaneringsärende.

I propositionen föreslås att konkursstadgan för de olika skedena av förfarandet skall innehålla enhetliga bestämmelser om en boförvaltares behörighet, jäv samt hur han kan skiljas från sitt uppdrag. Den som utses till boförvaltare skall vara myndig och känd som en hederlig person, ha den skicklighet

som uppdraget kräver samt annars vara lämplig för detta. Enligt förslaget skall boförvaltaren också vara oberoende i förhållande till gäldenären eller någon borgenär. Den som samtycker till uppdraget som boförvaltare skall också på eget initiativ upplysa domstolen om omständigheter som kan vara ägnade att äventyra hans oavhängighet eller opartiskhet i egenskap av boförvaltare eller leda till berättigade misstankar i dessa avseenden.

För att boförvaltaren oavhängighet skall tryggas, föreslås i propositionen att domstolarna skall ha större prövningrätt när de utser boförvaltare. Gode mannen i ett konkursbo skall inte längre förordnas på förslag av borgenärerna utan efter att domstolen har hört borgenärerna. I praktiken är ändringen inte betydande, eftersom boförvaltaren även härefter oftast torde utses bland de personer som borgenärerna föreslår.

Bestämmelserna om skiljande av boförvaltaren från hans uppdrag har fortfarande sin ursprungliga lydelse, den som de hade 1868. Bestämmelserna motsvarar inte nutida krav. Därför föreslås en revidering av de grunder på vilka en boförvaltare kan skiljas från sitt uppdrag.

I 7 § 2 mom. lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon anges de grunder på vilka konkursombudsmannen kan yrka att boförvaltaren skall skiljas från sitt uppdrag. Grunderna är i viss mån strängare än motsvarande grunder i detta lagförslag. För att konkursombudsmannen skall ha samma möjligheter som konkursborgenärerna och konkursgäldenären att yrka att boförvaltaren skall skiljas från sitt uppdrag, föreslås i lagförslaget att paragrafen skall ändras så att den hänvisar till 61 § konkursstadgan.

1.4. Utredning om gäldenären och hans verksamhet före konkursen

När det gäller systemet med näringsförbud har det ansetts vara ett problem att åklagaren inte får tillräcklig information om fall som kan leda till meddelande av näringsförbud. Utan upplysningar av boförvaltaren och andra utomstående har åklagaren i allmänhet inte möjlighet att ta ställning till om ett näringsförbud vore behövligt. På eget initiativ kan åklagaren ha övervägt näringsförbud främst när det har varit frågan om brott som har kommit i dagen i ett senare skede av konkursförfarandet. Konkursförfarandet och

utredningen av brottet har dock härvid ofta medfört att tiden för väckande av talan har blivit alltför kort.

Man har försökt underlätta åklagarens möjlighet att få information genom bestämmelser som gör boförvaltaren skyldig att underrätta åklagaren om omständigheter som kan vara av betydelse för meddelande av näringsförbud. Anmälningsplikten har dock inte fungerat på önskat sätt. Man kan räkna att boförvaltarna årligen sammanlagt i hela landet har gjort endast 13 anmälningar till åklagarna. Detta är ett synnerligen lågt tal, särskilt när man jämför det med det antal konkurser som årligen har anhängiggjorts samt det antal konkursbrott som har kommit till polisens kännedom.

En orsak till att boförvaltarna har gjort så få anmälningar är boförvaltarens ställning. Oftast tänker man sig inte att boförvaltarens uppdrag skulle omfatta uppgifter som kan jämföras med brottsutredning. Boförvaltarens primära uppgift är att omsorgsfullt och snabbt utreda boet, så att borgenärerna så snabbt som möjligt får sin utdelning. En utredning av förutsättningarna för meddelande av näringsförbud är tidskrävande och medför därför också extra kostnader. Borgenärernas intresse för utredningen minskas också av att näringsförbudet i allmänhet meddelas först när en ganska lång tid har gått efter att gäldenären försattes i konkurs.

För att det skall vara möjligt att avslöja eventuella missbruk i gäldenärens verksamhet före konkursen, föreslås i propositionen att boförvaltaren alltid skall göra en sådan skriftlig utredning om konkursgäldenärens affärsverksamhet, av vilken bl.a. skall framgå hur bokföringen har skötts samt andra omständigheter som boförvaltaren har observerat och som kan vara av betydelse för meddelande av näringsförbud. Förslaget motsvarar praxis i vissa domstolar. En sådan utredning gör det lättare för åklagaren att få uppgifter i brottmål och ärenden som gäller meddelande av näringsförbud. Det kan antas att förslaget motverkar försummelse och missbruk i bokföringen, eftersom åtminstone de grövsta fallen på detta sätt alltid kommer till åklagarens kännedom i samband med konkursen.

Till riksdagen har den 25 oktober 1996 avlåtits en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om näringsförbud och vissa andra lagar (RP 198/1996 rd.). I propositionen föreslås att 7 § lagen om närings-

förbud skall upphävas, eftersom frågan enligt denna proposition härefter skall regleras i konkursstadgan.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inga direkta ekonomiska eller organisatoriska verkningar. De ändringar som föreslås bidrar till att öka möjligheterna att avslöja ekonomiskt missbruk och öka förtroendet för boförvaltarens system. Reformen kan antas ha gynnsamma effekter för näringsverksamheten.

3. Beredningen av propositionen

Allmänt. Förslaget har beretts som tjänsteuppdrag i justitieministeriet.

Arbetsgruppens förslag och utlåtanden. Bestämmelserna om boförvaltarens skyldighet att göra en utredning om gäldenärens verksamhet före konkursen har beretts av den arbetsgrupp som beredde ändringen av näringsförbudslagstiftningen och som avlätt sitt förslag i september 1995. Över betänkandet gavs sammanlagt 30 utlåtanden, i vilka man understödde förslaget att boförvaltaren skulle bli skyldig att ge en ovan nämnd utredning.

I övrigt baserar sig propositionen på ett förslag av en arbetsgrupp som justitieministeriet har tillsatt för att bereda ändringar i konkurslagstiftningen. Arbetsgruppen avlätt sitt förslag i oktober 1996, varefter sammanlagt 20 olika myndigheter och sammanslutningar gav sitt utlåtande om förslaget eller tog annars ställning till det. Utlåtanden gavs av inrikesministeriet, arbetsministeriet, skattestyrelsen, konkursombudsmannens byrå, Vasa hovrätt, Helsingfors, Tammerfors och Åbo tingsrätter, delegationen för konkursärenden, Bankföreningen i Finland, Egenomsförvaltningsbolaget Arsenal Ab, Arbetspensionsanstaltens förbund rf (TELA), Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Centralhandelskammaren, Handels Centralförbund, Utvecklingsområdesfonden Ab, Företagarna i Finland rf. och Finlands Advokatförbund. Av utlåtandena har gjorts ett sammandrag.

Majoriteten av de myndigheter och sammanslutningar som gav utlåtande ansåg att förslagen huvudsakligen var behövliga och motiverade. De föreslagna bestämmelserna ansågs vara ägnade att avhjälpa missförhållanden som hade observerats i praktiken

samt innebära en modernisering av föräldradlagstiftning. Förslaget ansågs även innebära en kodifiering av vedertagen rättspraxis. Allmänt ansågs det vara bra att förslaget erbjuder nya medel att bekämpa den ekonomiska brottsligheten och ekonomiska gråsektorn.

Utlåtandena uppehöll sig huvudsakligen vid den del av förslaget som gällde boförvaltarens jäv och förfarandet vid förordnande av boförvaltare. Av dem som gav utlåtanden ansåg sexton att förslaget i stort sett var värt att understödjas. De föreslagna bestämmelserna sågs som en konsekvent fortsättning på tidigare reformer av konkurslagstiftningen. Ändringarna i boförvaltarens ställning och uppgifter ansågs ha accentuerat och ytterligare komma att accentuera vikten av att boförvaltaren är opartisk. Bankföreningen i Finland, Utvecklingsområdesfonden Ab och Egenomsförvaltningsbolaget Arsenal Ab ställde sig däremot negativt till de bestämmelser som föreslogs om boförvaltarens jäv. Man ansåg att det med hänsyn till en lyckad realisering av boets egendom var av avgörande betydelse att en borgenär eller en person som står en borgenär nära och som är förtrogen med företagsverksamhet deltar i förvaltningen av boet. I vissa utlåtanden ansågs det förligga risk för att en strikt tillämpning av jävsreglerna skulle komma att leda till att de bästa och med hänsyn till uppdraget skickligaste personerna kanske inte längre skulle ha möjlighet att bli förordnade till boförvaltare, eftersom de kanske redan hade åtminstone en av de stora borgenärerna som uppdragsgivare.

Vid den fortsatta beredningen av propositionen har vissa justeringar gjorts i arbetsgruppens förslag.

Riksdagens justitieombudsmans ställningstagande. Riksdagens justitieombudsman har justitieministeriet till kännedom tillställt ministeriet ett den 19 december 1994 daterat beslut av riksdagens justitieombudsman. I beslutet ingår ett principiellt ställningstagande om att bestämmelserna i 37—41 § konkursstadgan med fog kan befaras stå i strid med artikel 12 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter samt artikel 2 i det fjärde tilläggsprotokollet till Europarådskonventionen om mänskliga rättigheter.

Konkursombudsmannens initiativ. Konkursombudsmannen har den 18 september 1995 till justitieministeriet framställt ett initiativ om att ministeriet i brådskande ordning skall

börja bereda en sådan ändring av konkursstadgan att bestämmelserna om villkoren för att en boförvaltare skall anses lämplig för uppdraget fås att motsvara t.ex. den behörighet för utredare som föreskrivs i 8 § lagen om företagsanering. Konkursombudsmanen har meddelat att han i tillsynen över förvaltningen av konkursbon ofta har konstaterat att konkursstadgans bestämmelser om boförvaltarens behörighet är föråldrade i sak. Enligt honom råder ett principiellt synsätt enligt vilket det inte är tillräckligt att boförvaltaren i praktiken opartiskt sköter sitt uppdrag. Enligt konkursombudsmanen måste det redan när en boförvaltare utses stå klart att det inte föreligger omständigheter som kunde vara ägnade att äventyra hans opartiskhet och oavhängighet eller väcka berättigade misstankar i dessa avseenden.

Statsrådets principbeslut. Statsrådet tog den 1 februari 1996 ett principbeslut om ett handlingsprogram för regeringen i avsikt att bekämpa den ekonomiska brottsligheten och ekonomiska gråsektorn. En av åtgärderna i programmet är att revideringen av konkurs-

lagstiftningen skall fortsätta så att missbruk av konkurser kan förhindras. Enligt programmet skall behörighetskraven för boförvaltare skärpas och konkurstillsynen också annars effektiveras.

4. Andra omständigheter som inverkar på propositionens innehåll

Inrikesministeriet bereder för närvarande förslag till ändring av passlagen (642/1986) och lagen om polisens personregister (509/1995). Vid beredningen kommer det utreseförbud, det förbud att utfärda pass samt den skyldighet att överlämna pass till polisen som föreslås i denna proposition att beaktas.

De föreslagna bestämmelserna om boförvaltarens skyldighet att ge en utredning ansluter sig till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om näringsförbud och vissa andra lagar, som föreligger i riksdagen för behandling.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Konkursstadgan

6 a §. Det föreslås att till konkursstadgan skall fogas en ny 6 a §, i vilken det föreskrivs att den domstol som behandlar konkursansökan redan innan den beslutar om gäldenären skall försättas i konkurs skall ha möjlighet att besluta om brådsökande åtgärder som tryggar boutredningen. Säkringsåtgärder som domstolen kan vidta med stöd av 1 mom. är att meddela utreseförbud (1 punkten), belägga gäldenären tillhörig egendom med kvarstad eller vidta någon annan säkringsåtgärd beträffande denna (2 punkten) samt att belägga gäldenärens bokföring och därmed förknippade handlingar med kvarstad eller vidtaga någon annan säkringsåtgärd beträffande dessa (3 punkten).

Ett yrkande på en säkringsåtgärd som avses i paragrafen kan enligt lagförslaget framställas av den borgenär som har gjort konkursansökan eller av en annan borgenär. Yrkandet kan framställas i anslutning till konkursärendet oberoende av om konkursansökan har gjorts av gäldenären eller av en borgenär. Beslut om säkringsåtgärder kan tas endast om det uppenbarligen finns grunder att godkänna konkursansökan, dvs. om den borgenär som har ansökt om konkurs har en klar och ostridig fordran och det finns en i 5 § konkursstadgan nämnd grund för att försätta gäldenären i konkurs.

Den föreslagna bestämmelsen i 1 mom. 1 punkten ansluter sig till lagförslagets 38 §, som reglerar förutsättningarna för meddelande av utreseförbud för gäldenären. Pass får inte utfärdas för en person som har meddelats utreseförbud och ett redan utfärdat pass skall överlämnas till polisen. Enligt 1 punkten får ett sådant förbud meddelas redan innan domstolen har beslutat om gäldenären skall försättas i konkurs, om det finns sannolika skäl att misstänka att gäldenären lämnar landet och på detta sätt äventyrar boutredningen. Grunderna för meddelande av förbud skall vara desamma oberoende av om förbudet meddelas innan gäldenären försätts i konkurs, i samband med konkursbeslutet eller därefter.

Beslut om säkringsåtgärder skall enligt 7 kap. 4 § 1 mom. fattas av den domstol där rättegången i den huvudsak som gäller sökandens yrkande eller rättighet är anhängig. Dessa bestämmelser om säkringsåtgärder har inte utformats med hänsyn till konkursärenden så, att den domstol som handlägger konkursärendet också vore behörig att fatta beslut om säkringsåtgärder. En sådan möjlighet är dock befogad för att borgenärernas rättigheter skall tryggas. Till konkursstadgan skall därför fogas en bestämmelse som uttryckligen tillåter att beslut om säkringsåtgärder får fattas också när en konkursansökan är anhängig. Behörig att fatta beslutet är enligt förslaget den domstol som enligt 1 a § konkursstadgan är behörig i ett ärende som gäller försättande av gäldenären i konkurs. När gäldenären har försatts i konkurs behövs inte längre några säkringsåtgärder, eftersom konkursen medför att gäldenären inte längre får förfoga över sin egendom. Nya bestämmelser härom föreslås i 1 mom. 2 punkten.

De allmänna bestämmelserna om säkringsåtgärder ingår i 7 kap. rättegångsbalken. Kvarstad regleras i kapitlets 1 och 2 §. I 3 § ingår en förteckning över olika säkringsåtgärder, t.ex. att domstolen vid vite förbjuder motparten att göra eller påbörja något eller bestämmer att motparten tillhörig egendom skall överlämnas i en sysslomans besittning och förvaltning. Enligt 3 § kan domstolen också bestämma om andra åtgärder som behövs för att trygga sökandens rätt.

Enligt 2 punkten skall den domstol som behandlar konkursansökan på yrkande av en borgenär bestämma att egendom som tillhör gäldenären skall beläggas med kvarstad eller att en annan i 7 kap. 3 § rättegångsbalken avsedd säkringsåtgärd skall vidtas, om det finns risk för att gäldenären till skada för borgenärerna gömmer, förstör eller överlåter sin egendom. Ett beslut om en säkringsåtgärd som avses i 2 punkten kan alltså vidtas endast om det finns risk för att egendomen annars skingras.

Enligt 2 punkten skall egendom som tillhör gäldenären få beläggas med kvarstad för att säkerställa att borgenärerna får utdelning av gäldenärens egendom. Detta innebär att

kvarstaden kan gälla all gäldenären tillhörig egendom. Säkringsåtgärden skall naturligtvis bestämmas att omfatta endast den egendom som löper risk att skingas. Om gäldenären fortsätter sin affärsverksamhet, kan domstolen i stället för eller utöver att tillgripa kvarstad besluta om andra åtgärder så att inte den normala affärsverksamheten äventyras. Beslutet kan t.ex. gå ut på att överlåtelse av omsättningstillgångar kräver tillstånd av en syssloman.

Enligt 3 punkten kan en borgenär yrka att domstolen skall bestämma att gäldenärens bokföringsböcker, verifikat och övriga bokföringsmaterial samt andra handlingar som har samband med hans affärsverksamhet skall beläggas med kvarstad eller att en annan i 7 kap. 3 § rättegångsbalken avsedd säkringsåtgärd skall vidtas. Vid sidan av kvarstad kan domstolen t.ex. vid vite förbjuda den i vars besittning ovan nämnda material är att utlämna det till gäldenären.

Beslut om dessa säkringsåtgärder kan tas om det finns risk för att gäldenären gömmer, förstör eller skadar ovan nämnt material och därigenom försvårar utredningen av boet. Avsikten med bestämmelsen är att förhindra att gäldenären när han får kännedom om konkursansökan börjar förstöra eller skada sitt bokföringsmaterial.

Säkringsåtgärden kan gälla såväl det egentliga bokföringsmaterialet som gäldenärssammanslutningens förvaltningsorgans protokoll samt företagets korrespondens, förbindelser och avtal. Av de övriga handlingar som ansluter sig till affärsverksamheten kan säkringsåtgärden t.ex. gälla material som gäldenärens använder i sin hjälpbokföring eller interna bokföring samt register som förs av gäldenären. Säkringsåtgärden kan såväl gälla handlingar som andra upptagningar, såsom filer i ett databehandlings-system.

Enligt 2 mom. skall ett yrkande som borgenären framställer enligt 1 mom. få behandlas utan att gäldenären ges tillfälle att bli hörd, ifall ärendet är brådskande. Ett sådant förbud och beslut som avses i 1 mom. skall hävas omedelbart när det inte längre finns orsak att hålla det i kraft. Ett hävningsbeslut kan domstolen enligt förslaget fatta på eget initiativ eller på yrkande av gäldenären eller borgenären. Gäldenären skall följaktligen ha möjlighet att få ärendet omprövat av domstolen. Förkastas, avvisas eller avskrivs konkursansökan, skall ett för-

bud eller beslut som har meddelats med stöd av 1 mom. samtidigt anses förfalla. För tydlighetens skull är det på sin plats att domstolen särskilt konstaterar att säkringsåtgärden har upphört att gälla.

Säkringsåtgärdens betydelse växlar beroende på om det är frågan om en säkringsåtgärd som avses i 1 punkten eller en som avses i 2 eller 3 punkten. I förstnämnda fall skall domstolen när den beslutar försätta gäldenären i konkurs samtidigt ta ställning till huruvida utreseförbudet skall förbli i kraft eller ej. Säkringsåtgärderna i 2 och 3 punkten förlorar däremot sin betydelse när beslutet att försätta gäldenären i konkurs tas, eftersom en påbörjad konkurs innebär att gäldenären inte längre förfogar över den egendom som ingår i konkursboet och den interimistiska boförvaltaren har rätt och skyldighet att ta boets handlingar och egendom i sin besittning. Sakens karaktär medför att det inte behövs något särskilt beslut om att säkringsåtgärden upphör att gälla.

Enligt 3 mom. skall ändring i ett beslut enligt 1 mom. inte få sökas genom besvär. Gäldenären skall dock utan iakttagande av fatalitet ha rätt att anföra klagan över beslutet. Klagan skall behandlas i brådskande ordning.

Enligt 4 mom. skall angående de säkringsåtgärder som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten dessutom i tillämpliga delar gälla vad 7 kap. 5 § 1 mom. samt 10—13 § rättegångsbalken föreskriver. Följaktligen skall alltså kapitlets bestämmelser om ansökans form tillämpas (5 § 1 mom.). En ansökan skall vara skriftlig. Ett yrkande kan också framställas muntligen vid ett sammanträde som behandlar konkursärendet.

För de kostnader som verkställigheten av säkringsåtgärden medför svarar enligt denna hänvisning i första hand den som har ansökt om åtgärden (7 kap. 10 §). När domstolen meddelar sitt beslut med anledning av konkursansökan, skall den också på yrkande av någon av parterna avgöra vem som slutligt skall stå för kostnaderna. Domstolens avgörande med anledning av konkursansökan skall alltså betraktas som behandling av huvudsaken enligt nämnda 10 §.

Om säkringsåtgärden har utverkats i onödan, skall sökanden ersätta motparten för den skada som säkringsåtgärden och verkställigheten av denna har orsakat honom samt kostnaderna i saken (7 kap. 11 §). Om väckande av talan om ersättning för skada

och kostnader gäller vad kapitlets 12 § föreskriver.

Enligt 7 kap. 13 § rättegångsbalken handhas verkställigheten av ett säkringsbeslut av utmätningsmannen, enligt vad som föreskrivs i 7 kap. utsökningslagen. Hänvisningen innebär att detta också skall vara fallet när ett beslut om vidtagande av en säkringsåtgärd har fattas i anslutning till ett konkursärende. När domstolen beslutar om kvarstad skall den vid behov ha möjlighet att bestämma att viss egendom skall besittas och vårdas av en syssloman samt även i övrigt när den beslutar om en säkringsåtgärd meddela närmare föreskrifter om verkställigheten. Det bokföringsmaterial och övriga material som avses i 6 a § 1 mom. 3 punkten skall enligt förslaget få beläggas med kvarstad hos den som har det i sin besittning. Bestämmelsen gör det möjligt att verkställa kvarstad också hos en utomstående person. Om bokföringen sköts av en bokföringsbyrå och byrån har bokföringsmaterialet i sin besittning, skall den som verkställer kvarstaden, dvs. utmätningsmannen, ta ställning till om han skall ta en del av materialet i sin besittning och låta en del bli kvar hos bokföraren. Beträffande det material som beläggs med kvarstad skall utmätningsmannen i så fall meddela bokföraren ett skingringsförbud enligt 7 kap. 2 § 2 mom. utsökningslagen. Material som stannar i en utomståendes besittning kan utmätningsmannen härvid också försegla.

Om utmätningsmannen belägger handlingar med kvarstad genom att ta dem i sin besittning, skall materialet förvaras på ett tillförlitligt sätt tills förordnandet om säkringsåtgärd hävs eller materialet kan återställas till den som förvaltar boet. Utsökningslagen har ändrats genom lag 171/1997, som trädde i kraft den 15 mars 1997. Enligt det nya 3 kap. 34 g § 1 mom. får utmätningsmannen inte utan tillstånd av vederbörande röja eller utnyttja uppgifter om någon annans affärs- eller yrkeshemlighet eller om en sådan privatpersons personliga förhållanden eller sådana uppgifter om gäldenärens eller en utomståendes ekonomiska situation som utsökningsmyndigheten annars har skaffat vid verkställigheten. Borgenärerna eller andra skall inte ha rätt att få vetskap om gäldenärens affärshemligheter och motsvarande sekretessbelagda omständigheter som kan framgå av de handlingar som är föremål för säkringsåtgärden. Den rätt att få uppgifter som

3 kap. 34 g § 2 mom. utsökningslagen ger den som ansöker om utsökning skall inte gälla detta fall.

Ett utreseförbud som meddelas med stöd av 1 mom. 1 punkten föreslås träda i kraft genast när beslutet meddelas. Gäldenären skall få kännedom om förbudet och skyldigheten att överlämna passet till polisen av domstolen, som enligt 38 § 4 mom. genast skall underrätta gäldenären om beslutet. På motsvarande sätt skall gäldenären underrättas om ett beslut som innebär att förbudet upphävs eller förfaller. Domstolen skall också utan dröjsmål underrätta polisen om sagda beslut för registrering av uppgifterna i polisens datasystem.

17 §. Paragrafen anger vilka personer som kan komma att omfattas av bestämmelserna om skyldighet att bestyrka boförteckningen, inskränkningar i den personliga rörelsefriheten, gäldenärens allmänna skyldighet att lämna upplysningar samt hur de kostnader som boutredningen medför för gäldenären ersätts.

När gäldenären är en sammanslutning eller stiftelse, skall enligt 1 mom. vid tillämpningen av nämnda bestämmelser om gäldenärens skyldigheter och rättigheter såsom gäldenär för det första betraktas den som är personligen ansvarig för sammanslutningens skyldigheter, sammanslutningens eller stiftelsens verkställande direktör eller styrelsemedlem, likvidator eller person i jämförbar ställning samt den som har haft ovan nämnda ställning i en sammanslutning eller stiftelse under det år som föregick konkursansökan. Personligen ansvariga för sammanslutningens skyldigheter är närmast bolagsmännen i ett öppet bolag och de ansvariga bolagsmännen i ett kommanditbolag, varför bestämmelserna om gäldenärer skall tillämpas på dem. På medlemmar i andelslag skall bestämmelserna inte tillämpas ens i de fall där medlemmarna enligt andelslagets stadgar har tillskottsplikt gentemot borgenärerna. Bestämmelserna om gäldenärer skall också tillämpas på personer i ledningen för en sammanslutning eller stiftelse, såsom verkställande direktören, styrelsemedlemmarna eller en likvidator, likaså på en person i jämförbar ställning, t.ex. disponenten i ett bostadsaktiebolag.

Om domstolen så beslutar, kan tillämpningsområdet för bestämmelserna om gäldenärens skyldigheter vidgas enligt 2 mom. I vissa fall är det av behovet påkallat att för-

pplikta också dem som tidigare än ett år före konkursansökan hade ledande uppgifter i sammanslutningen eller stiftelsen att medverka till utredningen av boet. Har t.ex. sammanslutningens styrelse i sin helhet bytts ut, kan det vara viktigt att gäldenärens skyldighet att medverka vid behov kan utsträckas till att också gälla dem som tidigare har varit medlemmar av styrelsen. Detsamma gäller personer som inte har haft någon formell ställning i sammanslutningen, men som faktiskt har deltagit i ledningen eller förvaltningen av denna, t.ex. bolagets huvudaktionärer. Ifrågasvarande personer kan till följd av sin ställning i anslutning till gäldenärsbolaget ha sådana uppgifter om boet som ingen annan har.

När gäldenären är en fysisk person, skall ovan nämnda bestämmelser enligt 2 mom. om domstolen så beslutar få tillämpas också på dem som faktiskt har lett gäldenärens näringsverksamhet. Avsikten är att gäldenärens skyldigheter också skall gälla personer som utan någon formell ställning har skött gäldenärens ärenden. Detsamma gäller en person som har skött gäldenärens egendom t.ex. i egenskap av förmyndare, medan gäldenären vistades utomlands eller annars på uppdrag av gäldenären. Gäldenärens make eller maka skall inte längre vara skyldig att bestyrka riktigheten av boförteckningen enbart av den anledningen att han eller hon är gift med gäldenären.

Enligt gällande 17 § konkursstadgan har borgenärerna rätt att yrka att en viss person skall bestyrka boförteckningen. Enligt förslaget skall ett yrkande som avses i 2 mom., alltså ett yrkande på vidare tillämpning av bestämmelsen i 1 mom., få framställas till domstolen av boförvaltaren eller en borgenär.

Domstolen skall bereda den som ett yrkande enligt 2 mom. gäller möjlighet att bli hörd. Ändring i domstolens beslut om att 1 mom. skall tillämpas får enligt förslaget inte sökas genom besvär. Klagan får dock utan iakttagande av fatalietid anföras över beslutet och skall behandlas i brådskaande ordning.

37 §. Enligt förslaget skall gäldenärens rörelsefrihet i Finland inte längre begränsas i avsikt att trygga boutredningen. Gäldenären skall dock meddela boförvaltaren var han vistas och hur han kan nå samt vid behov vara anträffbar för boförvaltaren. Han skall också underrätta boförvaltaren om föränd-

ringar i dessa uppgifter. Av 17 § framgår vilka personer som är skyldiga att lämna uppgifter. Boförvaltaren kan i praktiken ge anvisningar om hur uppgifterna skall lämnas. Om gäldenären inte lämnar dessa uppgifter, riskerar han att bli föremål för tillämpning av bestämmelserna om konkursgäldenärs tredska i 18 § konkursstadgan.

38 §. Enligt 1 mom. kan gäldenären förbjudas att lämna landet om förbudet är nödvändigt för att säkra utredningen av gäldenärens egendom och skyldigheter. Beslut om ett sådant förbud skall alltid fattas av domstolen.

Förbudet kan meddelas endast när det med hänsyn till gäldenärens förhållanden eller andra omständigheter finns sannolika skäl att misstänka att gäldenären lämnar landet och detta skulle försvåra konkursförfarandet. Gäldenären kan t.ex. ha vidtagit åtgärder för att lämna landet och flytta sin egendom utomlands. Ett yrkande om förbud får enligt förslaget framställas av boförvaltaren eller en borgenär.

Ett utreseförbud innebär ett kraftigt ingrepp i individens grundläggande rättigheter. Förbud skall därför anlitas endast i sådana fall där förbudet faktiskt är nödvändigt. Yrkandet skall prövas utgående från en bedömning av huruvida det föreligger någon verklig risk för att gäldenären skall lämna landet och huruvida gäldenärens eller hans företrädares medverkan till boutredningen är nödvändig och boutredningen skulle äventyras om gäldenären lämnar landet. Att en person som är medlem i gäldenärssammanslutningens styrelse reser utomlands kan t.ex. bero på att hans huvudsyssla hos en annan arbetsgivare förutsätter detta.

Om saken är brådskaande skall utreseförbud få meddelas också utan att gäldenären hörs. Förbudet skall hävas omedelbart när det inte längre finns orsak att hålla det i kraft. Beslut om hävning av förbudet skall fattas av domstolen antingen på tjänstens vägnar eller på yrkande av gäldenären, boförvaltaren eller en borgenär. Den som har meddelats ett utreseförbud skall följaktligen ha möjlighet att på nytt få saken prövad av domstol.

Förbudet skall upphöra senast när gäldenären har bestyrkt riktigheten av boförteckningen, dvs. i allmänhet i samband med borgenärförhöret. Bestämmelsen avser givetvis gäldenären eller den representant för gäldenären som skall bestyrka riktigheten av boförteckningen. Förbudet är i kraft tills perso-

nen i fråga har fullgjort sin skyldighet till denna del. Förbudet skall härvid förfalla utan att något särskilt beslut därom behövs. För tydlighetens skull är det motiverat att domstolen separat konstaterar att förbudet har upphört att gälla.

Ett utreseförbud innebär enligt 2 mom. samtidigt att pass inte får utfärdas för den som har meddelats utreseförbud. Om pass har utfärdats för honom innan förbud meddelades, skall han överlämna det till polisen för den tid förbudet varar. Eftersom Finland har anslutit sig till Schengenavtalen kommer betydelsen av förbudet att utfärda pass och skyldigheten att överlämna pass till polisen givetvis att minska. Om gäldenären trotsar ett utreseförbud, kan frågan prövas som konkursgäldenärs tredska i enlighet med 18 § konkursstadgan.

Enligt 3 mom. skall ett beslut om utreseförbud inte få överklagas genom besvär. Gäldenären skall dock utan iakttagande av fatalitetid få anföra klagan över beslutet och denna skall behandlas i brådslande ordning.

Enligt 4 mom. skall domstolen se till att gäldenären omedelbart får kännedom om ett utreseförbud och om skyldigheten att överlämna sitt pass till polisen. Gäldenären skall underrättas även ifall förbudet hävs eller förfaller. Gäldenären bör underrättas på ett ändamålsenligt sätt. Uppgiften kan anförtros även boförvaltaren. Gäldenären skall underrättas så snabbt som möjligt, t.ex. per telefon. I det fallet bör dock beslutet utan dröjsmål även postas till gäldenären. Domstolen skall utan dröjsmål göra motsvarande anmälan till polisen, så att uppgiften omedelbart kan införas i polisens datasystem. Även gränsbevaknings- och tullmyndigheterna har rätt att genom teknisk användaranslutning få tillgång till dessa uppgifter, så att de bl.a. kan övervaka vilka personer som lämnar landet.

39 §. Enligt konkursstadgan har en gäldenär vars rörelsefrihet har begränsats rätt till underhåll av konkursboet. Enligt förslaget skall bestämmelserna till väsentliga delar hållas oförändrade. Bidrag kan utbetalas tills konkursdomen meddelas.

Att gäldenärens och hans familjs uppehälle tryggas av konkursboets medel var tidigare av större betydelse. Numera garanterar systemet med utkomststöd och sociala förmåner bättre än tidigare en basutkomst för dessa personer. I vissa fall kan bestämmelsen om betalning av underhåll dock fortfarande vara

av betydelse.

Enligt 1 mom. skall gäldenären och de som för sin försörjning är beroende av honom få bidrag av konkursboets medel om deras uppehälle inte annars är tryggt. Avsikten är att trygga uppehållet för de gäldenärer vars omedelbara möjligheter till utkomst försvåras till följd av konkursen.

Vid beviljandet av bidrag gäller det att beakta gäldenärens förjänstmöjligheter. Hänsyn skall också tas till gäldenärens verksamhet för utredningen av boet samt konkursboets möjligheter att betala bidrag.

Konkursgäldenären och hans familj kan ha behov att bo kvar i en bostad som konkursboet besitter. Konkursboet kunde därför såsom ett bidrag till gäldenären bevilja denne en interimistisk rätt att bo i en bostad som hör till konkursmassan. Så har man också hittills ofta gjort. Förfarandet kan vara motiverat även med hänsyn till vården av bostaden.

Skyldigheten att betala bidrag skall begränsa sig till tiden för konkursförfarandet, vilket innebär att bidrag kan betalas tidigast från den dag då domstolen beslöt försätta gäldenären i konkurs och högst fram till den dag då konkursdomen meddelas.

Har gäldenären vållats direkta kostnader till följd av sina skyldigheter att delta i utredningen av boet, skall han enligt 2 mom. av konkursboets medel få skälig ersättning för nödvändiga utgifter för resa och uppehälle. Med reseutgifter avses här sådana nödvändiga utgifter som resan har medfört och med utgifter för uppehållet utgifter för kost och logi. Rätt till sådan ersättning har enligt förslaget såväl gäldenären själv, om han är en fysisk person, som alla de personer på vilka bestämmelserna om gäldenärer enligt förslagens 17 § tillämpas.

Meningsskiljaktigheter angående bidrag eller ersättningar skall enligt 3 mom. avgöras av konkursdomstolen. Bestämmelsen motsvarar gällande 42 § 2 mom konkursstadgan. En ansökan om att domstolen skall pröva ärendet kommer oftast att göras av en gäldenär som har fått avslag på sin begäran om bidrag eller ersättning.

50 §. Bestämmelserna i 1 mom. om en interimistisk boförvaltares behörighet och jäv skall enligt förslaget överföras till 51 §. En interimistisk boförvaltarens behörighet och jäv skall bedömas enligt samma bestämmelser som den ordinarie boförvaltarens. I momentet skall endast hänvisas till 51 § 1 och

3 mom. samt till 61 §.

Enligt gällande lag kan domstolen, innan den förordnar en boförvaltare, enligt prövning höra borgenärerna och den person som har föreslagits som boförvaltare. Enligt förslaget skall domstolen vid behov höra dessa personer. Den ändrade ordalydelsen innebär att domstolen i större utsträckning än tidigare blir skyldig att höra ifrågovarande personer. I praktiken borde domstolen höra de större borgenärerna alltid när konkursansökan har gjorts av gäldenären eller av en borgenär som står gäldenären nära, utom när domstolen är förvissad om att den person som föreslås till boförvaltare uppfyller de krav som ställs på en sådan.

Enligt 51 § kan ett beslut genom vilket en ordinarie boförvaltare har förordnats överklagas. Ett beslut genom vilket en interimistisk boförvaltare har förordnats kan däremot inte överklagas. I praktiken saknar besvär-rätten betydelse, eftersom en interimistisk boförvaltares mandatperiod är kort. Den pågår endast till borgenärsförhöret, som vanligen ordnas inom en månad efter det att gäldenären har försatts i konkurs. Fullföljdsdomstolen skulle med andra ord inte hinna behandla besväret, förrän en ordinarie boförvaltare har förordnats. Gäldenären och borgenären har dock rätt att kräva att en interimistisk boförvaltare skiljs från sitt uppdrag på de grunder som nämns i 61 § 1 mom. Enligt 61 § 5 mom. kan ett beslut om detta överklagas.

Bestämmelserna om den interimistiska boförvaltarens arvode ingår i 3 mom. Om konkursen förfaller är gäldenären betalnings-skyldig. Enligt gällande lag skall arvodet fastställas av domstolen på begäran av den interimistiska boförvaltare eller gäldenären. Den interimistiska boförvaltare och gäldenären kan också utan domstolens medverkan komma överens om arvodet. Enligt förslaget skall domstolen alltid besluta om arvodet ifall konkursen förfaller. En precisering föreslås också så, att samma bestämmelse skall tillämpas om konkursen förfaller. I propositionen föreslås att boförvaltare skall göra en utredning om gäldenärens verksamhet före konkursen. Utredningen skall göras också i det fall att konkursen förfaller i brist på medel. Det är inte särskilt väl förenligt med boförvaltarens ställning att gäldenären och boförvaltare sinsemellan får komma överens om boförvaltarens arvode, eftersom en av boförvaltarens uppgifter är att utreda

om gäldenärens åtgärder har varit lagenliga. I propositionen föreslås att domstolen inte skall ha rätt att besluta om arvodet förrän den har fått ovan nämnda utredning. På detta sätt kan man förvissa sig om att en riktig utredning görs.

Bestämmelsen i 4 mom. om skiljande av boförvaltare från hans uppdrag skall upphävas, eftersom lagförslaget 61 § innehåller allmänna bestämmelser om grunderna för skiljande av en boförvaltare, också en interimistisk boförvaltare, från hans uppdrag och om det förfarande som då skall iaktas.

50 b §. I propositionen föreslås att till konkursstadgan skall fogas en ny 50 b § om att den interimistiska boförvaltare skall vara skyldig att göra en utredning om gäldenären och dennes verksamhet före konkursen. Bestämmelsen skall ersätta bestämmelserna i 7 § lagen om näringsförbud (1059/1985) om konkursförvaltarens anmälningsplikt och skyldighet att lämna uppgifter. Flera tingsrätter begär redan nu motsvarande utredning av den interimistiska boförvaltare. Denna skyldighet grundar sig dock inte på lag.

Enligt 1 mom. 1 punkten skall av utredningen för det första framgå gäldenärens ägar- och concernförhållanden, om gäldenären är en sammanslutning. Enligt 2 punkten skall utredningen också innehålla en bedömning av de huvudsakliga orsakerna till konkursen. Likaså gäller det att utreda hur gäldenären har skött sin bokföring (3 punkten), dvs. huruvida det finns brister eller försummelser i gäldenärens bokföring samt hurudana dessa är. Enligt 4 punkten gäller det att utreda om gäldenären i ledningen av sin verksamhet har använt sig av mellanhänder. Av utredningen skall också framgå om boförvaltare har iakttagit omständigheter som kan vara av betydelse med hänsyn till fortsättningen av konkursen (5 punkten), t.ex. om det är känt att medel genom återvinningstalan kan återbäras till boet till sådana belopp att kostnaderna för konkursförfarandet kan täckas samt likaså iakttagelser som kan vara av betydelse med tanke på meddelandet av näringsförbud (6 punkten). I utredningen skall dessutom enligt förslaget uppges vilka granskningar som gäldenärens verksamhet och räkenskaper är föremål för, vilka granskningar som är anhängiga, vilka som kommer att anhängiggöras samt behovet av sådan granskning (7 punkten). Utredningen skall ges också när det är uppenbart att kon-

kursen kommer att förfalla till följd av brist på medel.

Enligt 2 mom. skall den interimistiska boförvaltaren ge sin utredning till domstolen vid den tidpunkt som denna bestämmer. Tidpunkten bestämmer domstolen i allmänhet i samband med att den beslutar försätta gäldenären i konkurs. Om det är uppenbart att konkursen kommer att förfalla till följd av brist på medel, är det skäl att domstolen bestämmer att utredningen skall ges några dagar före borgenärsförhöret, varvid samtliga parter har möjlighet att ta del av utredningen. När domstolen bestämmer hur lång tid boförvaltaren får till sitt förfogande för utredningen, skall hänsyn särskilt tas till hur omfattande konkursen är, möjligheten att den förfaller samt också till hur brådskande utredningen är, t.ex. med beaktande av möjligheten att framställa ett yrkande om meddelande av näringsförbud. Samtidigt som boförvaltaren ger utredningen till domstolen skall han också ge den till konkursombudsmannen och åklagaren. Utredningen skall å en sidan betjäna konkursombudsmannen t.ex. när han överväger behovet av särskild granskning eller utreder lagenligheten av gäldenärens affärsverksamhet före konkursen samt å andra sidan också åklagaren när han tar ställning till om åtal skall väckas i anslutning till affärsverksamheten och prövar förutsättningarna för meddelande av affärsförbud. Enligt förslaget skall utredningen också tillställas en förundersökningsmyndighet eller borgenär som begär det.

Skulle det efter att utredningen har givits framgå sådana i 1 mom. avsedda omständigheter som kan vara av väsentlig betydelse med hänsyn till meddelande av näringsförbud, skall boförvaltaren enligt 3 mom. utan dröjsmål underrätta åklagaren och konkursombudsmannen om dessa. Bestämmelsen behövs eftersom samtliga de omständigheter som kan vara av betydelse med hänsyn till förutsättningarna för meddelande av näringsförbud inte nödvändigtvis ännu har framgått när utredningen ges. I detta avseende motsvarar bestämmelsen i sak gällande 7 § lagen om näringsförbud.

51 §. Paragrafens 1 mom. gäller förordnande av god man. Enligt förslaget skall domstolen förordna god man efter att ha hört närvarande borgenärer samt enligt prövning också andra borgenärer och den till boförvaltare föreslagna. Enligt gällande lag utses gode mannen av borgenärerna och

domstolen har endast möjlighet att hindra att en person som är olämplig förordnas till god man. Domstolen skall ha samma självständiga prövningsrätt i fråga om den gode mannens person och antalet gode män som den har vid förordnandet av interimistisk boförvaltare. Borgenärernas förslag skall följaktligen inte vara bindande för domstolen, utan denna skall ta ställning till huruvida den föreslagna personen eller någon av de föreslagna personerna är behörig för uppdraget och ojävig att sköta detta. Eftersom konkursboet sköts för konkursborgenärernas räkning, skall domstolen givetvis på ett riktigt sätt ta hänsyn till borgenärernas förslag om vem som skall förordnas till god man så, att den som utses till boförvaltare har borgenärernas allmänna förtroende.

I momentet ingår också bestämmelser om boförvaltarens behörighet och jäv. Bestämmelsen skall tillämpas på en god man som med stöd av 62 § efter inställedagen fortsätter såsom syssloman och enligt hänvisningen i 50 § 1 mom. också på en interimistisk boförvaltare. Bestämmelsen motsvarar regleringen i gällande 50 § 1 mom. om interimistisk boförvaltare till den del som bestämmelsen reglerar behörighetsvillkor och jäv i förhållande till gäldenären. På dessa punkter hänvisas till vad som framgår av regeringens proposition med förslag till lagar om övervakning av förvaltningen av konkursbon och om ändring av konkursstadgan (RP 249/1994 rd, s. 9-10 och 19-20).

Av de orsaker som nämns i den allmänna motiveringen till denna proposition skall ett nära band mellan boförvaltaren och en borgenär också betraktas såsom jävsgrund. Boförvaltaren får inte stå i ett sådant förhållande till en borgenär som kan vara ägnat att äventyra hans opartiskhet gentemot borgenärerna eller äventyra hans förmåga att på ett korrekt sätt sköta sitt uppdrag. Detta innebär att boförvaltaren inte kan vara en borgenär eller dennes laglige företrädare eller vara anställd av en borgenär eller ett företag som hör till samma concern som en borgenär, eftersom förtroendet för boförvaltarens opartiskhet i så fall på ett typiskt sätt kan äventyras.

Enbart den omständigheten att den person som föreslås till boförvaltare har varit ombud för en borgenär eller att denne har föreslagit honom till boförvaltare i flera konkursbon skall inte göra den föreslagna personen jävig. Eftersom boförvaltningen sker i

borgenärens intresse, är det klart att borgenärerna till detta uppdrag föreslår personer som de vet är kompetenta och som åtnjuter deras förtroende. Jäv blir därför aktuellt främst i sådana fall där omständigheterna ger vid handen att den som har föreslagits till boförvaltare är osjälvständig i sitt förhållande till borgenären eller att han har stämpats som en person som för en viss borgenärs talan.

Utgångspunkterna och målsättningarna för en konkurs skiljer sig i den mån från utgångspunkterna och målsättningarna för företagssanering att i denna proposition inte föreslås att till konkursstadgan skall fogas en bestämmelse motsvarande 83 § 4 mom. lagen om företagssanering, vilket skulle innebära att en jävig person med samtycke av en borgenärsmajoritet kunde förordnas till boförvaltare. För att konkursförandet skall tryggas, framför allt för att det skall utredas om fordringarna är riktiga, för att fordringar vid behov skall bestridas samt för att boet skall skötas korrekt, måste boförvaltaren alltid vara ojävig för uppdraget.

Enligt 2 mom. skall domstolen ha möjlighet att även senare vid behov förordna en boförvaltare för en bestämd uppgift. Detta kan bli nödvändigt om boförvaltaren är jävig i ett bestämt ärende, t.ex. också är boförvaltare i ett konkursbo som är det förstnämnda konkursboets motpart i en rättegång. Angående en sådan boförvaltare gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om boförvaltare.

Enligt 3 mom. skall den som föreslås till boförvaltare på eget initiativ underrätta domstolen om samtliga de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra hans oavhängighet och opartiskhet som boförvaltare eller vålla befogade misstankar i dessa avseenden. Särskilt gäller det att meddela alla bindningar mellan honom och gäldenären eller någon borgenär, så att domstolen och borgenärerna skall ha möjlighet att ta ställning till om han av denna anledning är jävig för uppdraget. Den föreslagna personen skall därför bl.a. uppge tidigare uppdragsförhållanden till gäldenären och olika borgenärer samt vilken art och omfattning dessa har haft. Enligt förarbetena (RP 202/1991 rd, s. 14) till bestämmelsen i 9 § 2 mom. lagen om skiljeförfarande (967/1992), som i sak motsvarar den föreslagna och som gäller jäv för skiljeman, skall även sådana omständigheter som eventuellt inte är tillräckliga för att skiljemannen skall förklaras jävig dock uppges om de är

ägnade att ge befogad anledning till tvivel angående skiljemannens opartiskhet och oavhängighet. Motsvarande anmälningsskyldighet skall den ha som har föreslagits till boförvaltare. Med stöd av sin rätt att ställa frågor skall domstolen även ha rätt att yrka att den som föreslås till boförvaltare lämnar utredning om andra omständigheter som påverkar hans behörighet. Domstolen får bestämma om meddelandet och annan utredning skall ges skriftligen eller muntligen.

Enligt 4 mom. skall ändring i domstolens beslut att förordna en ordinarie boförvaltare få sökas genom besvär. I rättspraxis har förordnandet av god man jämställts med beslut som med tanke på fortsättningen av konkursförandet är av slutlig art, varför ändring i dem kan sökas genom besvär (HD 1996:37). Eftersom lagförslaget innebär att boförvaltarens uppgifter ytterligare ökas och behörighets- och jävsvillkoren för boförvaltare skärps, är det motiverat att lagen för tydlighetens skull innehåller en bestämmelse om möjlighet att söka ändring. Ett beslut genom vilket en interimistisk boförvaltare har förordnats får dock inte överklagas av de skäl som nämns i motiveringen för 50 §. Av 113 § konkursstadgan framgår att en boförvaltares förordnande skall iakttas trots att ändring söks i beslutet.

Rätt att söka ändring har enligt förslaget endast konkursgäldenärerna, t.ex. inte gäldenären eller en person som har föreslagits till boförvaltare, men som inte har förordnats till uppdraget. Gäldenären har dock rätt att kräva att boförvaltaren skiljs från sitt uppdrag på de grunder som nämns i 61 § 1 mom. Enligt 61 § 5 mom. kan ett beslut genom vilket en boförvaltare har skiljts från sitt uppdrag överklagas.

52 §. Paragrafens 1 mom. skall upphävas såsom obehövligt, eftersom bestämmelserna om boförvaltarens behörighetsvillkor och hur denne utses kommer att ingå i den nya 51 §.

61 §. I paragrafen anges de grunder på vilka boförvaltaren kan skiljas från sitt uppdrag och vilket förfarande som då skall iaktas. Bestämmelserna skall gälla den ordinarie boförvaltaren (gode mannen och sysslomanen) samt den interimistiska boförvaltaren.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan boförvaltaren för det första skiljas från sitt uppdrag om det visar sig att han inte är behörig för uppdraget eller att han är jävig. Bestämmelsen får alltså sitt innehåll av 51 § 1 mom.,

som reglerar boförvaltarens behörighet. Boförvaltaren kan skiljas från sitt uppdrag t.ex. om han gör sig skyldig till ett brott som visar att han är olämplig för uppdraget, om han blir arbetsoförmögen, visar sig vara överskuldssatt på ett sätt som äventyrar hans oavhängighet, visar oskicklighet i skötseln av uppdraget eller blir anställd av någon av borgenärerna och sålunda blir jävig.

Enligt 2 punkten skall det vara möjligt att skilja en boförvaltare från hans uppdrag för att han försummar sina uppgifter eller förfar i strid med lag eller god boförvaltningssed. Försummelsen kan gälla skötseln av boförvaltarens uppgifter för utredning av konkursfordringarna, såsom skyldigheten att ta emot bevakningar och göra upp en förteckning över fordringarna, eller skötseln av konkursboets egendom och realiseringen av tillgångarna. Även försummelse av andra för boförvaltaren föreskrivna uppgifter, såsom underlåtelse att göra föreskrivna anmälningar eller onödigt dröjsmål med att avsluta konkursen, kan leda till att boförvaltaren skiljs från uppdraget.

Boförvaltaren kan också skiljas från uppdraget därför att han gör sig skyldig till ett förfarande som strider mot god boförvaltningssed. God boförvaltningssed är det sätt på vilket en omsorgsfull boförvaltare sköter ett konkursbo. Även ett förfarande som inte uttryckligen förbjuds i lagen kan strida mot god boförvaltningssed. I bestämmelsen avses uttryckligen att boförvaltaren förfar på ett sätt som strider mot allmänt iakttagen och godtagan boförvaltningssed och som kränker eller äventyrar borgenärernas eller gäldenärens rättigheter eller viktiga allmänna intressen i anslutning till skötseln av boet.

För att de försummelser som avses i 2 punkten skall medföra att boförvaltaren skiljs från sitt uppdrag, skall de i viss mån vara väsentliga. Bestämmelsen ger alltså domstolen en viss prövningsrätt. När domstolen prövar frågan skall den särskilt ta hänsyn till vilket behov och hur stort behov det finns att skilja boförvaltaren från hans uppdrag och hur beslutet påverkar konkursboets ställning.

Enligt 3 punkten kan också andra vägande skäl ge domstolen rätt att skilja boförvaltaren från hans uppdrag. Bestämmelsen kan bli tillämplig i sådana fall där boförvaltaren har en sjukdom som visserligen inte gör honom oförmögen att sköta sitt arbete, men som dock kan ge anledning till berättigade

misstankar om att uppdraget kanske inte blir skött på rätt sätt. Även grunder som närmar sig olämplighet för uppdraget, såsom instabil ekonomi hos boförvaltaren och en därav följande uppenbar brist på förtroende, kan vara sådana i denna punkt avsedda grunder som kan ge rätt att skilja boförvaltaren från hans uppdrag.

Enligt 2 mom. kan en boförvaltare även på egen begäran av gilig orsak befrias från uppdraget. Orsaken kan t.ex. vara sjukdom eller att boförvaltaren övergår till andra uppgifter.

Bestämmelserna i 3 mom. gäller förfarandet när en boförvaltare skiljs från sitt uppdrag. Ansökan kan göras av en konkursborgenär eller av gäldenären. Även gäldenären skall ha rätt att yrka att boförvaltaren skall skiljas från sitt uppdrag, eftersom boförvaltarens verksamhet även påverkar gäldenärens ställning. Enligt 7 § lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon har också konkursombudsmannen på de grunder som nämns i paragrafen rätt att yrka att boförvaltaren skall skiljas från sitt uppdrag.

Konkursdomstolen skall alltid ge boförvaltaren möjlighet att bli hörd med anledning av ett yrkande om att han skall skiljas från uppdraget. Naturligtvis finns det situationer där det i praktiken är omöjligt att höra boförvaltaren, t.ex. för att han är sjuk eller befinner sig utomlands och därför inte kan nå. Domstolen skall enligt prövning också höra andra parter med anledning av ansökan.

I 4 mom. föreskrivs att domstolen i stället för en boförvaltare som skiljts från sitt uppdrag skall förordna en ny boförvaltare, om detta inte är onödigt t.ex. av den anledningen att flera än en boförvaltare har förordnats och de övriga boförvaltarna kan sköta också den avgåendes uppgifter. När den nya boförvaltaren förordnas skall behörighetsvillkoren och jävsgrunderna i 51 § samt det förfarande som föreskrivs i 50 och 51 § iaktas, beroende på vilket skede av boförvaltningen det är frågan om.

Enligt 5 mom. får också ett beslut om skiljande av en boförvaltare från hans uppdrag överklagas genom anförande av besvär. Rätt att anföra besvär har en part, borgenär, gäldenär eller boförvaltare som har fört talan i ärendet, om avgörandet i ärendet går emot honom. Av 113 § konkursstadgan framgår att ett beslut om att skilja en boförvaltare från sitt uppdrag skall iaktas trots att ändring söks i beslutet.

68 §. I propositionen föreslås att paragra-

fen skall upphävas, eftersom redan av 62 § framgår att 61 § skall tillämpas också på en syssloman.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. Lagen är avsedd att träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

Bestämmelsen i 50 b § om boförvaltarens skyldighet att göra en utredning om gäldenärens verksamhet före konkursen skall tillämpas endast på konkurser som inleds efter att lagen har trätt i kraft. Detsamma skall gälla den skyldighet som enligt lagförslaget 51 § 3 mom. åligger den som har samtyckt till boförvaltaruppdraget att underrätta domstolen om omständigheter som kan påverka hans oavhängighet och opartiskhet som boförvaltare.

Huvudregeln är att också 61 § skall iaktas omedelbart efter att lagen har trätt i kraft. Skulle det t.ex. framgå att boförvaltaren saknar behörighet för uppdraget, kan han på denna grund skiljas från uppdraget även om ifrågavarande omständigheter var kända redan innan lagen trädde i kraft. En boförvaltare som har förordnats till uppdraget medan den tidigare lagen var i kraft kan dock skiljas från uppdraget på den grunden att han är jävig enligt den nya lagen endast ifall jävet har uppstått under den nya lagens tid.

1.2. Lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon

7 §. I paragrafens 2 mom. regleras de grunder på vilka en boförvaltare på yrkande av konkursombudsmannen kan skiljas från sitt uppdrag. I praktiken har det visat sig att ett sådant yrkande oftast framställs just av konkursombudsmannen. Detta tode också bli fallet i fortsättningen. Det är ändamålsenligt att konkursombudsmannen har rätt att yrka att boförvaltaren skall skiljas från sitt uppdrag på samma grunder som en borgenär eller gäldenär enligt lagförslaget 61 § har rätt att framställa ett sådant yrkande.

Enligt lagförslaget skall momentet också revideras så, att hänvisningen till 50—52 § ändras till en hänvisning till 50 och 51 § konkursstadgan.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

3. Lagstiftningsordning

Enligt 7 § 2 mom. regeringsformen har var och en rätt att lämna landet. För att säkerställa rättegång kan denna rätt begränsas genom lag. Ordet rättegång avser här inte enbart behandlingen av ett åtal för brott, även om möjligheten av ett sådant till denna del har varit en utgångspunkt för begränsningen genom lag (RP 309/1993 rd, s. 51).

En konkursgäldenär är skyldig att medverka till utredningen av boet. Utredningen behövs för att domstolen skall kunna ta ställning till huruvida konkursen skall fortsättas och konkursfordringarna godkännas. Utreseförbudet, förbudet att utfärda pass och förpliktelsen att överlämna passet till polisen kan därför motiveras såsom begränsningar som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle. Enligt lagförslaget 38 § 1 mom. kan begränsningarna vara i kraft högst till dess att gäldenären har bestyrkt riktigheten av boförteckningen. Detta är nödvändigt för att domstolen skall kunna ta ställning till om konkursen skall fortsättas och genom dom fastställa de fordringar som har bevakats i konkursen. Enligt lagförslaget skall gäldenärens rätt att röra sig inom landet inte längre begränsas. Han skall visserligen vara skyldig att uppge sin vistelseort, men denna skyldighet begränsar den rätt att förflytta sig inom landet som tryggas genom 7 § 1 mom. regeringsformen. Bestämmelserna i förslaget står följaktligen inte i strid med 7 § regeringsformen och kräver därför inte behandling i grundlagsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av konkursstadgan

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i konkursstadgan av den 9 november 1868 (31/1868) 41—43 §, 50 § 4 mom., 52 § 1 mom. samt 68 §, av dessa lagrum 41 § sådan den lyder i lag 37/1895, 42 § sådan den lyder i lag 242/1929, 50 § 4 mom. sådant det lyder i lag 110/1995 samt 52 § 1 mom. sådant det lyder i lag 62/1935,

ändras 17 §, 37—39 §, 50 § 1 och 3 mom. samt 51 och 61 §, av dessa lagrum 50 § 1 och 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 110/1995 och 51 § sådan den lyder i nämnda lag 62/1935, samt *fogas* till lagen nya 6 a och 50 b §, som följer:

6 a §

Om det uppenbarligen finns grunder att godkänna en konkursansökan, kan den domstol som behandlar ansökan på yrkande av den borgenär som har ansökt om konkurs eller en annan borgenär, innan den beslutar om gäldenären skall försättas i konkurs,

1) meddela utreseförbud enligt 38 §,
2) bestämma att egendom som tillhör gäldenären skall beläggas med kvarstad eller att en annan i 7 kap. 3 § rättegångsbalken avsedd säkringsåtgärd skall vidtas för att säkerställa att borgenärerna får utdelning av gäldenärens egendom, om det finns risk för att gäldenären till skada för borgenärerna gömmer, förstör eller överlåter egendomen, samt

3) bestämma att gäldenärens bokföringsböcker, verifikat och övriga bokföringsmaterial samt handlingar och andra upptagningar som berör gäldenärens förvaltning samt, i den mån det är behövligt, också andra handlingar och upptagningar som ansluter sig till gäldenärens affärsverksamhet i behövlig utsträckning skall beläggas med kvarstad eller bestämma att någon annan sådan säkringsåtgärd som avses i 7 kap. 3 § rättegångsbalken skall vidtas, om det finns risk för att gäldenären gömmer, förstör eller skadar detta material och därigenom försvårar utredningen av boet.

Om saken inte tål uppskov, kan domstolen godkänna yrkandet utan att ge gäldenären tillfälle att bli hörd. När det inte längre finns orsak att hålla ett förbud eller beslut i kraft, skall domstolen på eget initiativ eller på yrkande av gäldenären eller en borgenär om-

gående häva detta. Förkastas, avvisas eller avskrivs konkursansökan, förfaller ett förbud eller beslut som avses i 1 mom. Beslutar domstolen försätta gäldenären i konkurs, skall den samtidigt bestämma huruvida ett förbud som avses i 1 mom. 1 punkten skall förbli i kraft.

Ändring i ett beslut enligt 1 mom. får inte sökas genom besvär. Gäldenären får dock utan iakttagande av fatalietid anföra klagan över beslutet. Klagan skall behandlas i brådskande ordning.

Angående säkringsåtgärder som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten gäller dessutom i tillämpliga delar vad 7 kap. 5 § 1 mom. samt 10—13 § rättegångsbalken föreskriver. Underrättelse om ett förbud som avses i 1 mom. 1 punkten skall ske enligt 38 § 4 mom.

17 §

När gäldenären är en sammanslutning eller stiftelse, betraktas vid tillämpningen av 6 a § 1 mom. 1 punkten, 15, 16, 37 och 38 §, 39 § 2 mom. och 82 § såsom gäldenär den som är personligen ansvarig för sammanslutningens skyldigheter, sammanslutningens eller stiftelsens verkställande direktör eller medlem av dess styrelse, likvidator eller person i jämförbar ställning samt den som under det år som föregått konkursansökan har haft en sådan ställning i sammanslutningen eller stiftelsen.

Om domstolen så beslutar, tillämpas de bestämmelser som avses i 1 mom. också på den som tidigare har befunnit sig i en ställning som avses i 1 mom. eller som faktiskt

har lett sammanslutningens eller stiftelsens verksamhet eller skött dess förvaltning eller egendom. Är gäldenären en fysisk person, kan bestämmelserna, om domstolen så beslutar, på motsvarande sätt tillämpas på den som faktiskt har lett gäldenärens näringsverksamhet eller skött gäldenärens egendom. Ett sådant förordnande kan utfärdas på yrkande av boförvaltaren eller en borgenär. Domstolen skall bereda personen i fråga möjlighet att bli hörd. Domstolens beslut genom vilket ett sådant förordnande har meddelats får inte överklagas. Klagan får dock utan iakttagande av fatalietid anföras över beslutet. Klagan skall behandlas i brådskande ordning.

37 §

Gäldenären skall meddela boförvaltaren var han vistas och hur han kan nås samt vid behov vara anträffbar för boförvaltaren.

38 §

Finns det sannolika skäl att misstänka att gäldenären lämnar landet och försummar sina skyldigheter att såsom konkursgäldenär uppge boets tillgångar och skulder och bestyrka riktigheten av boförteckningen, kan domstolen på yrkande av boförvaltaren eller en borgenär bestämma att gäldenären inte får lämna landet. Om saken inte tål uppskov, kan förbudet meddelas utan att gäldenären ges tillfälle att bli hörd. Förbudet skall hävas omedelbart när det inte längre finns orsak att hålla det i kraft. Förbudet skall upphöra senast när gäldenären har bestyrkt riktigheten av boförteckningen.

Pass får inte utfärdas för en person som har belagts med utreseförbud. Om ett pass redan har utfärdats för honom, skall han överlämna det till polisen för den tid förbudet gäller.

Ändring i ett beslut enligt 1 mom. får inte sökas genom besvär. Gäldenären får dock utan iakttagande av fatalietid anföras klagan över beslutet. Klagan skall behandlas i brådskande ordning.

När ett sådant förbud som avses i 1 mom. eller en sådan skyldighet att överlämna passet till polisen som avses i 2 mom. har meddelats eller förbudet har hävts eller förfallit, skall domstolen sörja för att gäldenären genast underrättas på ett ändamålsenligt sätt. Motsvarande anmälan skall domstolen utan dröjsmål göra även till polisen för registrering av uppgiften i polisens datasystem.

39 §

Om gäldenären är en fysisk person vars uppehälle inte annars är tryggt, skall gäldenären och de som för sin försörjning är beroende av honom få bidrag av konkursboets medel. När bidrag beviljas skall hänsyn också tas till gäldenärens förtjänstmöjligheter, hans verksamhet för utredningen av boet samt konkursboets möjligheter att betala bidrag. Bidrag kan inte beviljas för tiden efter konkursdomen.

Om gäldenären skall inställa sig i domstolen eller någon annanstans för att lämna upplysningar om boet, skall han av konkursboets medel få skälig ersättning för nödvändiga utgifter för resa och uppehälle.

Meningsskiljaktigheter angående bidrag eller ersättningar enligt 1 eller 2 mom. avgörs av domstolen.

50 §

När domstolen beslutar försätta gäldenären i konkurs, skall den samtidigt förordna en eller flera interimistiska boförvaltare. Innan domstolen meddelar sitt förordnande skall den vid behov höra borgenärerna samt den person som föreslås bli förordnad till boförvaltare. Angående en interimistisk boförvaltare behörighet och jäv, skyldighet för den som har givit sitt samtycke till uppdraget att uppge omständigheter som påverkar hans oavhängighet och opartiskhet som boförvaltare samt skiljande av en interimistisk boförvaltare från sitt uppdrag gäller vad 51 § 1 och 3 mom. samt 61 § föreskriver.

En interimistisk boförvaltare har för sitt uppdrag rätt till ett arvode som är skäligt med hänsyn till uppdragets svårighetsgrad, omfattningen av det arbete som utförts och andra omständigheter. En interimistisk boförvaltare har också rätt till ersättning för de kostnader som har varit nödvändiga för fullgörandet av uppdraget. Förfaller eller återkallas konkursen, är gäldenären betalningskyldig. Domstolen bestämmer härvid arvodets belopp efter att ha hört boförvaltaren och närvarande gäldenär. Domstolen kan även avskilja frågan om arvodets belopp för särskilt avgörande. Arvodet får inte bestämmas innan utredning enligt 50 b § har givits till domstolen. För den händelse att konkursen förfaller eller återkallas har en interimistisk boförvaltare rätt att innehålla en tillräcklig del av konkursboets egendom för betalning av arvodet och kostnadsersättningen.

50 b §

Den interimistiska boförvaltaren skall göra en utredning om gäldenären och dennes verksamhet före konkursen. Av utredningen skall framgå åtminstone följande omständigheter:

- 1) om gäldenären är en sammanslutning, dess ägar- och koncernförhållanden,
- 2) de huvudsakliga orsakerna till konkursen,
- 3) hur gäldenärens bokföring har skötts,
- 4) huruvida gäldenären i ledningen av sin verksamhet har använt sig av mellanhänder,
- 5) iakttagelser om omständigheter som kan vara av betydelse för fortsättningen av konkursen,

6) iakttagelser om omständigheter som kan vara av betydelse för meddelande av näringsförbud, samt

7) granskningar av gäldenärens verksamhet och räkenskaper samt behovet av sådana granskningar.

Utredningen skall ges till domstolen vid den tidpunkt som denna bestämmer. Utredningen skall samtidigt tillställas konkursombudsmannen och åklagaren samt en förundersökningsmyndighet och borgenär som begär det.

Om det senare framgår omständigheter som kan vara av väsentlig betydelse för bedömningen av huruvida gäldenären eller hans företrädare skall meddelas näringsförbud, skall boförvaltaren utan dröjsmål underrätta åklagaren och konkursombudsmannen om dessa. För näringsförbudsärendet skall boförvaltaren ge åklagaren de upplysningar och handlingar som denne begär.

51 §

Vid borgenärsförhåret förordnar domstolen efter att ha hört närvarande borgenärer samt, enligt prövning, också andra borgenärer och den till boförvaltare föreslagna en eller flera gode män till boförvaltare. Boförvaltaren skall vara myndig och känd som en hederlig person. Han skall ha den förmåga som uppdraget kräver samt vara lämplig för detta. Han får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär att detta kan vara ägnat att äventyra hans oavhängighet i förhållande till gäldenären eller hans opartiskhet gentemot borgenärerna eller an-

nars äventyra hans förmåga att på ett korrekt sätt sköta uppdraget.

Om det finns särskilda skäl, kan domstolen senare förordna en boförvaltare för en bestämd uppgift. Angående en sådan boförvaltare gäller i tillämpliga delar vad denna lag föreskriver om boförvaltare.

Den som har samtyckt till uppdraget som boförvaltare skall underrätta domstolen om alla omständigheter som kan vara ägnade att äventyra hans oavhängighet eller opartiskhet som boförvaltare eller väcka befogade misstankar i dessa avseenden.

Ändring i ett beslut enligt 1 eller 2 mom. får sökas genom besvär.

61 §

En boförvaltare kan skiljas från sitt uppdrag,

- 1) om det visar sig att han inte är behörig för uppdraget eller att han är jävig,
- 2) om han försummar sina uppgifter eller förfår i strid med lag eller god boförvaltnings sed, eller

3) om det föreligger något annat vägande skäl att skilja honom från uppdraget.

En boförvaltare kan också på egen begäran av gilig orsak befrias från uppdraget.

Ett yrkande om att boförvaltaren skall skiljas från sitt uppdrag kan framställas av gäldenären eller en borgenär. Domstolen skall bereda boförvaltaren och, enligt prövning, också andra parter möjlighet att bli hörda med anledning av ansökan.

I stället för en boförvaltare som har skiljts från sitt uppdrag skall vid behov förordnas en ny boförvaltare med iakttagande av vad som föreskrivs i 50 eller 51 §.

I ett beslut enligt 1 mom. får ändring sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 199 . Bestämmelserna i 50 b § och 51 § 3 mom. tillämpas på konkurser som börjar efter att lagen har trätt i kraft.

En boförvaltare som har förordnats innan denna lag har trätt i kraft kan skiljas från sitt uppdrag till följd av jäv enligt 61 § 1 mom. 1 punkten endast om jävet har uppstått efter att lagen har trätt i kraft.

2.

Lag**om ändring av 7 § lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § 2 mom. lagen den 31 januari 1995 om övervakning av förvaltningen av konkursbon (109/1995) som följer:

7 §

behov förordnas med iakttagande av 50 eller 51 § konkursstadgan.

Domstolen kan på konkursombudsmanens ansökan skilja boförvaltaren från hans uppdrag på de grunder som anges i 61 § konkursstadgan. En ny boförvaltare skall vid

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 30 april 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Kari Häkämies*

1.

Lag**om ändring av konkursstadgan**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i konkursstadgan av den 9 november 1868 (31/1868) 41—43 §, 50 § 4 mom., 52 § 1 mom. samt 68 §,
 av dessa lagrum 41 § sådan den lyder i lag 37/1895, 42 § sådan den lyder i lag 242/1929, 50 § 4 mom. sådant det lyder i lag 110/1995 samt 52 § 1 mom. sådant det lyder i lag 62/1935,
ändras 17 §, 37—39 §, 50 § 1 och 3 mom. samt 51 och 61 §,
 av dessa lagrum 50 § 1 och 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 110/1995 och 51 § sådan den lyder i nämnda lag 62/1935, samt
fogas till lagen nya 6 a och 50 b §, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 a §

Om det uppenbarligen finns grunder att godkänna en konkursansökan, kan den domstol som behandlar ansökan på yrkande av den borgenär som har ansökt om konkurs eller en annan borgenär, innan den beslutar om gäldenären skall försättas i konkurs,

1) *meddela utreseförbud enligt 38 §,*

2) *bestämma att egendom som tillhör gäldenären skall beläggas med kvarstad eller att en annan i 7 kap. 3 § rättegångsbalken avsedd säkringsåtgärd skall vidtas för att säkerställa att borgenärerna får utdelning av gäldenärens egendom, om det finns risk för att gäldenären till skada för borgenärerna gömmer, förstör eller överlåter egendomen, samt*

3) *bestämma att gäldenärens bokföringsböcker, verifikat och övriga bokföringsmaterial samt handlingar och andra upptagningar som berör gäldenärens förvaltning samt, i den mån det är behövligt, också andra handlingar och upptagningar som ansluter sig till gäldenärens affärsverksamhet i behövlig utsträckning skall beläggas med kvarstad eller bestämma att någon annan sådan säkringsåtgärd som avses i 7 kap. 3 § rättegångsbalken skall vidtas, om det finns risk för att gäldenären gömmer, förstör eller skadar detta material och därigenom försvårar utredningen av boet.*

Om saken inte tål uppskov, kan domstolen godkänna yrkandet utan att ge gäldenären

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tillfälle att bli hörd. När det inte längre finns orsak att hålla ett förbud eller beslut i kraft, skall domstolen på eget initiativ eller på yrkande av gäldenären eller en borgenär omgående häva detta. Förkastas, avvisas eller avskrivs konkursansökan, förfaller ett förbud eller beslut som avses i 1 mom. Beslutar domstolen försätta gäldenären i konkurs, skall den samtidigt bestämma huruvida ett förbud som avses i 1 mom. 1 punkten skall förbli i kraft.

Ändring i ett beslut enligt 1 mom. får inte sökas genom besvär. Gäldenären får dock utan iakttagande av fatalitetid anföra klagan över beslutet. Klagan skall behandlas i brådskande ordning.

Angående säkringsåtgärder som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten gäller dessutom i tillämpliga delar vad 7 kap. 5 § 1 mom. samt 10—13 § rättegångsbalken föreskriver. Underrättelse om ett förbud som avses i 1 mom. 1 punkten skall ske enligt 38 § 4 mom.

17 §

Gäldenärs hustru gånge enahanda ed, som gäldenären, der någon af borgenärerne det påstår. I thy fall åligge ock gäldenärens barn, tjenstehjon eller annan, som haft något af hans egendom under sin förvaltning, att det uppgifva och uppgiften med ed styrka.

17 §

När gäldenären är en sammanslutning eller stiftelse, betraktas vid tillämpningen av 6 a § 1 mom. 1 punkten, 15, 16, 37 och 38 §, 39 § 2 mom. och 82 § såsom gäldenär den som är personligen ansvarig för sammanslutningens skyldigheter, sammanslutningens eller stiftelsens verkställande direktör eller medlem av dess styrelse, likvidator eller person i jämförbar ställning samt den som under det år som föregått konkursansökan har haft en sådan ställning i sammanslutningen eller stiftelsen.

Om domstolen så beslutar, tillämpas de bestämmelser som avses i 1 mom. också på den som tidigare har befunnit sig i en ställning som avses i 1 mom. eller som faktiskt har lett sammanslutningens eller stiftelsens verksamhet eller skött dess förvaltning eller egendom. Är gäldenären en fysisk person, kan bestämmelserna, om domstolen så beslutar, på motsvarande sätt tillämpas på den som faktiskt har lett gäldenärens näringsverksamhet eller skött gäldenärens egendom. Ett sådant förordnande kan utfärdas på yrkande av boförvaltaren eller en borgenär. Domstolen skall bereda personen i fråga möjlighet att bli hörd. Domstolens beslut

Gällande lydelse

37 §
När gäldenär gjort ansökning om egenoms afträdande, må han ej begifva sig från sitt hemvist vid annat tillfälle än då han besöker offentlig gudstjenst eller skall, efter kallelse, inställa sig vid Rätten till förhör, eller annorstädes till upplysnings afgifvande rörande konkursmassan.

38 §
Afträdes gäldenärs egendom genom laga tvång; ställe han sig till efterrättelse hvad i § 37 föreskrifvet är, så snart Rättens beslut om egendomens afträdande honom kunnigt bliver.

39 §
Sedan gäldenär besvurit bouppteckningen

Föreslagen lydelse

genom vilket ett sådant förordnande har meddelats får inte överklagas. Klagan får dock utan iakttagande av fatalietid anföras över beslutet. Klagan skall behandlas i brådskande ordning.

37 §
Gäldenären skall meddela boförvaltaren var han vistas och hur han kan nås samt vid behov vara anträffbar för boförvaltaren.

38 §
Finns det sannolika skäl att misstänka att gäldenären lämnar landet och försummar sina skyldigheter att såsom konkursgäldenär uppge boets tillgångar och skulder och bestyrka riktigheten av boförteckningen, kan domstolen på yrkande av boförvaltaren eller en borgenär bestämna att gäldenären inte får lämna landet. Om saken inte tål uppskov, kan förbudet meddelas utan att gäldenären ges tillfälle att bli hörd. Förbudet skall hävas omedelbart när det inte längre finns orsak att hålla det i kraft. Förbudet skall upphöra senast när gäldenären har bestyrkt riktigheten av boförteckningen.

Pass får inte utfärdas för en person som har belagts med utreseförbud. Om ett pass redan har utfärdats för honom, skall han överlämna det till polisen för den tid förbudet gäller.

Ändring i ett beslut enligt 1 mom. får inte sökas genom besvär. Gäldenären får dock utan iakttagande av fatalietid anföras klagan över beslutet. Klagan skall behandlas i brådskande ordning.

När ett sådant förbud som avses i 1 mom. eller en sådan skyldighet att överlämna passet till polisen som avses i 2 mom. har meddelats eller förbudet har hävts eller förfallit, skall domstolen sörja för att gäldenären senast underrättas på ett ändamålsenligt sätt. Motsvarande anmälan skall domstolen utan dröjsmål göra även till polisen för registrering av uppgiften i polisens datasystem.

39 §
Om gäldenären är en fysisk person vars

Gällande lydelse

och öfverlemnad boet till de gode män, som i kap. 5 omtalas, upphøre den inskränkning i hans personliga frihet, som i §§ 37 och 38 stadgad är; dock må han ej vistas längre bort än att han kan, vid Rätten till förhör eller annorstädes inom Rättens domsaga till upplysnings afgifvande rörande konkursmassan, personligen inställa sig åtta dagar efter kallelse; vare ock skyldig att för gode männen uppgifva stället der han vistas och, om det ligger utom domsagan, viss inom densamma bosatt person, till hvilken kallelse å gäldenären lemnas må.

41 §

Begifver gäldenär sig från sitt hemvist, utan att hafva iakttagit hvad honom efter §§ 37 och 39 åligger; då må han i häkte hållas till dess han sådant åliggande fullgjort. Uteblifver han å tid, då han efter kallelse sig inställa bort, och är kallelsen åtta dagar förut meddelad honom sjelf eller den person, han till emottagande deraf uppgifvit; varde han genast hemtad. Afviker han från det ställe, dit han kallad eller hemtad blifvit, medan hans närvaro fordras; varde i häkte förvarad, till dess första dom i konkursen fallit, om någon af borgenärerne det påstår. Kostnaden för gäldenärens hållande i häkte drabbe i dessa fall konkursboet.

42 §

Av konkursmassan njute gäldenär, under den tid han enligt vad i §§ 37 och 39 sägs ej må begiva sig från sitt hemvist, eller, om så erfordras, ända till inställelsedagen nödigt underhåll för sig, make och oförsörjda barn, där familjens utkomst eljes ej är tryggad. Gäldenären varde ock tilldelad vad som erfordras för resa och upphålle, då han efter kallelse har att inställa sig vid rätten till förhör eller annorstädes till upplysnings afgifvande rörande konkursmassan, dock ej mer, om han vistas utom domsagan, än som erfordrades, om han därinom, å ort, där han sist vistades, sig uppehölle.

Uppkommer tvist om gäldenärs och dess anhöriges understöd ur konkursmassan, pröve rätten vad i sådant avseense skäligen be-

Föreslagen lydelse

upphålle inte annars är tryggt, skall gäldenären och de som för sin försörjning är beroende av honom få bidrag av konkursboets medel. När bidrag beviljas skall hänsyn också tas till gäldenärens förtjänstmöjligheter, hans verksamhet för utredningen av boet samt konkursboets möjligheter att betala bidrag. Bidrag kan inte beviljas för tiden efter konkursdomen.

Om gäldenären skall inställa sig i domstolen eller någon annanstans för att lämna upplysningar om boet, skall han av konkursboets medel få skäligen ersättning för nödvändiga utgifter för resa och upphålle.

Meningsskiljaktigheter angående bidrag eller ersättningar enligt 1 eller 2 mom. avgörs av domstolen.

(upphävs)

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

stås må. Finnes gäldenären hava, utan laga skäl, dröjt med bouppteckningen och dess beedigande eller boets överlämnande till gode män, äge rätten inskränka tiden för det underhåll han njuta skall, efter ty som omständigheterna därtill föranleda.

43 §

Njuter gäldenär underhåll af lön, pension eller annan tillgång; hafve ej rätt att af konkursmassan något fordra.

50 §

Då domstolen fattar ett beslut om försättande i konkurs skall den samtidigt förordna en eller flera interimistiska boförvaltare. Den interimistiska boförvaltaren skall vara myndig och känd som en hederlig person. Han skall ha den skicklighet och lämplighet som uppdraget förutsätter. Han får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären som kan vara ägnat att äventyra hans oberoende i förhållande till gäldenären eller hans förmåga att sköta sitt uppdrag på behörigt sätt. Innan boförvaltaren förordnas kan domstolen enligt prövning höra borgenärerna och den person som föreslagits som boförvaltare.

En interimistisk boförvaltare har för sitt uppdrag rätt till ett arvode som är skäligt med hänsyn till uppgiftens svårighetsgrad, omfattningen av det arbete som utförts och andra omständigheter. En interimistisk boförvaltare har också rätt till ersättning för de kostnader som varit nödvändiga för fullgörandet av uppdraget. Om domstolen bestämmer att konkursen skall förfalla är gäldenären betalningsskyldig. Domstolen fastställer härvid på begäran av den interimistiska boförvaltaren eller gäldenären efter att ha hört närvarande motpart beloppet av boförvaltarens arvode och kostnadsersättning. För den händelse att konkursen förfaller har en interimistisk boförvaltare rätt att innehålla en tillräcklig del av konkursboets egendom för betalning av arvodet och kostnadsersättningen.

Domstolen kan, efter att han hört den interimistiska boförvaltaren och efter prövning borgenärerna, skilja den interimistiska boförvaltaren från hans uppdrag, om han för-

(upphävs)

50 §

När domstolen beslutar försätta gäldenären i konkurs, skall den samtidigt förordna en eller flera interimistiska boförvaltare. Innan domstolen meddelar sitt förordnande skall den vid behov höra borgenärerna samt den person som föreslås bli förordnad till boförvaltare. Angående en interimistisk boförvaltarens behörighet och jäv, skyldighet för den som har givit sitt samtycke till uppdraget att uppge omständigheter som påverkar hans oavhängighet och opartiskhet som boförvaltare samt skiljande av en interimistisk boförvaltare från sitt uppdrag gäller vad 51 § 1 och 3 mom. samt 61 § föreskriver.

En interimistisk boförvaltare har för sitt uppdrag rätt till ett arvode som är skäligt med hänsyn till uppdragets svårighetsgrad, omfattningen av det arbete som utförts och andra omständigheter. En interimistisk boförvaltare har också rätt till ersättning för de kostnader som har varit nödvändiga för fullgörandet av uppdraget. Förfaller eller återkallas konkursen, är gäldenären betalningsskyldig. Domstolen bestämmer härvid arvodets belopp efter att ha hört boförvaltaren och närvarande gäldenär. Domstolen kan även avskilja frågan om arvodets belopp för särskilt avgörande. Arvodet får inte bestämmas innan utredning enligt 50 b § har givits till domstolen. För den händelse att konkursen förfaller eller återkallas har en interimistisk boförvaltare rätt att innehålla en tillräcklig del av konkursboets egendom för betalning av arvodet och kostnadsersättningen.

(4 mom. upphävs)

Gällande lydelse

summar sina uppgifter eller om det finns andra vägande skäl.

Föreslagen lydelse

50 b §

Den interimistiska boförvaltaren skall göra en utredning om gäldenären och dennes verksamhet före konkursen. Av utredningen skall framgå åtminstone följande omständigheter:

- 1) om gäldenären är en sammanslutning, dess ägar- och koncernförhållanden,*
- 2) de huvudsakliga orsakerna till konkursen,*
- 3) hur gäldenärens bokföring har skötts,*
- 4) huruvida gäldenären i ledningen av sin verksamhet har använt sig av mellanhänder,*
- 5) iakttagelser om omständigheter som kan vara av betydelse för fortsättningen av konkursen,*
- 6) iakttagelser om omständigheter som kan vara av betydelse för meddelande av näringsförbud, samt*
- 7) granskningar av gäldenärens verksamhet och räkenskaper samt behovet av sådana granskningar.*

Utredningen skall ges till domstolen vid den tidpunkt som denna bestämmer. Utredningen skall samtidigt tillställas konkursombudsmannen och åklagaren samt en förundersökningsmyndighet och borgenär som begär det.

Om det senare framgår omständigheter som kan vara av väsentlig betydelse för bedömningen av huruvida gäldenären eller hans företrädare skall meddelas näringsförbud, skall boförvaltaren utan dröjsmål underrätta åklagaren och konkursombudsmannen om dessa. För näringsförbudsärendet skall boförvaltaren ge åklagaren de upplysningar och handlingar som denne begär.

51 §

Borgenärer, vilka vid det utsatta förhöret tillstädeskomma, skola då inför rätten utse en eller, om rätten prövar det nödigt, flere gode män, helst sådana, som själva äro borgenärer, att konkursboet till förvaltning emottaga. Borgenärerna äga ock meddela gode männen särskild föreskift om förvaltningen, därest de anse sådant nödigt. Förordnande för god man skall av rätten utfärdas.

51 §

Vid borgenärsförhöret förordnar domstolen efter att ha hört närvarande borgenärer samt, enligt prövning, också andra borgenärer och den till boförvaltare föreslagna en eller flera gode män till boförvaltare. Boförvaltaren skall vara myndig och känd som en hederlig person. Han skall ha den förmåga som uppdraget kräver samt vara lämplig för detta. Han får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär att detta

Gällande lydelse

52 §
Anser rätten god man, som av borgenärer-
na utsetts, oförmögen eller eljest olämplig
för uppdraget, så ock där borgenärens för-
del eller annat ägande skäl sådant påkallar,
skall rätten i stället för den utsedda förordna
annan person att vara god man. Kommer
ingen borgenär tillstådes eller underlåta de
närvarande borgenärerna att verkställa valet,
ankomme likaså å rätten att förordna god
man.

61 §

Visa gode män motvilja eller försummelse
eller vägra de att meddela upplysningar om
boet och dess förvaltning då någon av bor-
genärerne det äskar ege Rätten tillhålla gode
männen att inom utsatt tid, sin skyldighet
fullgöra. Låta de ej sig deraf rätta, skilje
Rätten dem från förvaltningen, och varde
andre gode män tillsatte på sätt i §§ 51 och
52 sagdt är.

Föreslagen lydelse

kan vara ägnat att äventyra hans oavhängig-
het i förhållande till gäldenären eller hans
opartiskhet gentemot borgenärerna eller an-
nars äventyra hans förmåga att på ett korrekt
sätt sköta uppdraget.

Om det finns särskilda skäl, kan domsto-
len senare förordna en boförvaltare för en
bestämd uppgift. Angående en sådan boför-
valtare gäller i tillämpliga delar vad denna
lag föreskriver om boförvaltare.

Den som har samtyckt till uppdraget som
boförvaltare skall underrätta domstolen om
alla omständigheter som kan vara ägnade att
äventyra hans oavhängighet eller opartiskhet
som boförvaltare eller väcka befogade miss-
tankar i dessa avseenden.

Ändring i ett beslut enligt 1 eller 2 mom.
får sökas genom besvär.

(1 mom. upphävs)

61 §

En boförvaltare kan skiljas från sitt upp-
drag,

1) om det visar sig att han inte är behörig
för uppdraget eller att han är jävig,

2) om han försummar sina uppgifter eller
förfar i strid med lag eller god boförvalt-
ningssed, eller

3) om det föreligger något annat vägande
skäl att skilja honom från uppdraget.

En boförvaltare kan också på egen begäran
av gilig orsak befrias från uppdraget.

Ett yrkande om att boförvaltaren skall skil-
jas från sitt uppdrag kan framställas av gäl-
denären eller en borgenär. Domstolen skall
bereda boförvaltaren och, enligt prövning,
också andra parter möjlighet att blir hörda
med anledning av ansökan.

I stället för en boförvaltare som har skiljts
från sitt uppdrag skall vid behov förordnas

Gällande lydelse

68 §
*Om motvillige eller försumlige sysslomän
 vare lag, som om gode män i § 61 stadgas.*

Föreslagen lydelse

*en ny boförvaltare med iakttagande av vad
 som föreskrivs i 50 eller 51 §.*

*I ett beslut enligt 1 mom. får ändring
 sökas genom besvär.*

(upphävs)

---

*Denna lag träder i kraft den 199 .
 Bestämmelserna i 50 b § och 51 § 3 mom.
 tillämpas på konkurser som börjar efter att
 lagen har trätt i kraft.*

*En boförvaltare som har förordnats innan
 denna lag har trätt i kraft kan skiljas från sitt
 uppdrag till följd av jäv enligt 61 § 1 mom.
 I punkten endast om jävet har uppstått efter
 att lagen har trätt i kraft.*
